

ORIENTĂRI PENTRU EVALUĂRILE INTEROPERABILITĂȚII

Versiunea 1.0 adoptate de Comitetul pentru Europa interoperabilă
la 05.12.2024

Cuprins

Rezumat	3
Despre prezentele orientări	5
1. Ce sunt evaluările interoperabilității și de ce sunt relevante?	7
1.1 Prevederile Regulamentului privind Europa interoperabilă	8
1.2 Ce este interoperabilitatea?	8
1.3 Principalul factor declanșator al evaluărilor interoperabilității	9
1.4 Cum pot contribui evaluările la furnizarea unor servicii publice digitale mai bune și la costuri mai mici?	10
2. Când este obligatorie din punct de vedere legal o evaluare a interoperabilității?	12
2.1 Principalele concepte în contextul evaluărilor interoperabilității	13
2.1.1 Cerințe obligatorii?	13
2.1.2 Organisme din sectorul public și entități ale Uniunii?	15
2.1.3 Referitoare la serviciile publice digitale transeuropene?	15
2.1.4 Interoperabilitate transfrontalieră?	17
2.2 Arbore decizional	17
2.3 Exemple	21
3. Cum se realizează o evaluare a interoperabilității?	23
3.1 Recomandări generale	25
3.2 Pregătirea	25
3.2.1 Identificați necesitatea unei evaluări a interoperabilității	26
3.2.2 Definiți sfera de cuprindere și obiectivele evaluării	26
3.2.3 Alcătuiți o echipă de evaluare multidisciplinară	26
3.2.4 Identificați părțile interesate relevante	27
3.3 Analiza inițială	27
3.3.1 Examinați documentația și politicile care descriu cerințele	28
3.3.2 Identificați cerințele obligatorii relevante	28
3.3.3 Cartografiați serviciile publice digitale transeuropene afectate	30
3.3.4 Obțineți implicarea părților interesate	32
3.4 Evaluarea interoperabilității transfrontaliere	33
3.4.1 Analizați efectele asupra interoperabilității transfrontaliere	33
3.5 Identificarea soluției	37
3.5.1 Cercetați și evaluați soluțiile relevante pentru Europa interoperabilă	38
3.5.2 Cercetați soluțiile de interoperabilitate relevante	38
3.5.3 Evaluați și selectați soluții relevante pentru Europa interoperabilă	38

3.6 Raportarea.....	39
3.7 Acțiuni subsecvente	39
Rezumat	39
4. Cum se documentează o evaluare într-un raport cuprinzător?	42
4.1 Publicarea pe un site oficial.....	43
4.2 Capacitatea de prelucrare automată.....	44
4.3 Conținutul minim al raportului	44
4.4 Transmiterea către Comitetul pentru Europa interoperabilă	47
4.5 Protejarea informațiilor sensibile	47
Rezumat	47
5. Cum se poate institui o guvernare solidă a procesului de evaluare a interoperabilității în organizația dumneavoastră?	49
5.1 Constituirea unei guvernări riguroase.....	50
5.2 Dependența de context.....	52
5.2.1 Structurile guvernamentale	52
5.2.2 Maturitatea din punctul de vedere al interoperabilității	52
5.2.3 Lecțiile învățate din cazuri anterioare	52
5.2.4 Guvernarea conexă existentă.....	53
5.3 Sustenabilitate, îmbunătățire continuă și învățare reciprocă	53
5.4 Factori favorizanți (non-tehnici)	54
5.4.1 Cultura organizațională	54
5.4.2 Competențe pentru evaluările interoperabilității	54
5.4.3 Explorarea posibilităților de reutilizare și automatizare.....	55
Rezumat	55
6. Alte resurse și dezvoltarea prezentelor orientări	56
6.1 Resurse existente	57
6.2 Instrumente viitoare.....	57
6.3 Dezvoltarea viitoare a orientărilor	58

Rezumat

Evaluările interoperabilității, astfel cum sunt prevăzute de Regulamentul privind Europa interoperabilă, asigură funcționarea neîntreruptă și eficientă a serviciilor publice digitale transfrontaliere pe tot cuprinsul UE. Aceste evaluări abordează dimensiunea juridică, organizațională, semantică și tehnică, facilitând mobilitatea cetățenilor și a întreprinderilor din întreaga Uniune. Procesul, necesar atunci când cerințele obligatorii produc un impact asupra interacțiunilor transfrontaliere, cuprinde etapele de pregătire, identificare a părților interesate, analiză inițială și evaluare detaliată utilizând Cadrul european de interoperabilitate (EIF) ca instrument de sprijin. Rapoartele trebuie să fie cuprinzătoare, prelucrabile automat, puse la dispoziția publicului și transmise Comitetului pentru Europa interoperabilă. Este esențial să existe o guvernare eficientă, cu roluri clare, integrare în fluxurile de lucru existente și îmbunătățire continuă prin reflecție și schimb de bune practici, în concordanță cu angajamentul Comisiei Europene de a reduce sarcina administrativă și de a spori competitivitatea.

Capitolul 1: Ce sunt evaluările interoperabilității și de ce sunt relevante?

Evaluările interoperabilității sunt evaluările impuse de articolul 3 din Regulamentul privind Europa interoperabilă. Ele asigură faptul că, înainte de punerea în aplicare a cerințelor obligatorii pentru serviciile publice digitale transeuropene, sunt luate în considerare aspectele de interoperabilitate transfrontaliere. Aceste evaluări sunt extrem de importante deoarece facilitează interacțiunile digitale fără sincopă între organizațiile publice, ceea ce este esențial pentru mobilitatea cetățenilor și a întreprinderilor de pe tot cuprinsul UE. Evaluările interoperabilității acoperă dimensiunea juridică, organizațională, semantică și tehnică, abordând provocări precum diferențele dintre cadrele juridice, structurile organizaționale, limbile și resursele tehnice ale statelor membre. Ele ajută la reducerea poverii administrative și promovează învățarea reciprocă, îmbunătățind în cele din urmă calitatea și accesibilitatea serviciilor publice digitale transeuropene.

Capitolul 2: Când este obligatorie din punct de vedere legal o evaluare a interoperabilității?

Acest capitol clarifică situațiile în care evaluările interoperabilității sunt obligatorii în temeiul Regulamentului privind Europa interoperabilă. În cadrul său sunt definite concepte-cheie precum serviciile publice digitale transeuropene și cerințele obligatorii și se prezintă un arbore decizional pentru a stabili mai ușor dacă este necesară sau nu o evaluare. Exemplele ilustrează scenarii care impun sau nu impun realizarea unei evaluări, cum ar fi adaptarea soluțiilor naționale pentru a permite schimbul de date la nivelul UE sau achiziționarea de servicii digitale care nu presupun interacțiuni transfrontaliere. Capitolul subliniază importanța evaluărilor timpurii și clarifică faptul că evaluările se pot baza pe evaluări anterioare fără a fi necesară repetarea lor, cu excepția cazului în care survin modificări semnificative.

Capitolul 3: Cum se realizează o evaluare a interoperabilității?

Acest capitol oferă un ghid pas cu pas privind efectuarea unei evaluări a interoperabilității, incluzând etapele pregătitoare, cum ar fi identificarea necesității unei evaluări, definirea amplitudinii și a obiectivelor acesteia, alcătuirea unei echipe și identificarea părților interesate. Analiza inițială presupune examinarea documentației, identificarea cerințelor obligatorii, cartografierea serviciilor afectate și realizarea de interviuri cu părțile interesate. Evaluarea de bază examinează impactul cerințelor obligatorii asupra interoperabilității transfrontaliere la nivelul aspectelor juridice, organizaționale, semantice și tehnice. Tot aici se prezintă bune practici și exemple, cum ar fi utilizarea Cadrului european de interoperabilitate (EIF) și a unor instrumente specializate precum evaluările maturității interoperabilității, pentru a servi drept repere în acest proces.

Capitolul 4: Cum se documentează o evaluare într-un raport cuprinzător?

Raportul de evaluare reprezintă un livrabil esențial, care sintetizează cerințele obligatorii, serviciile afectate și efectele identificate în ceea ce privește interoperabilitatea. Raportul trebuie să fie publicat pe un site oficial, să fie prelucrabil automat și să conțină aspectele specifice prevăzute de Regulamentul privind Europa interoperabilă. Capitolul prezintă conținutul minim necesar, cum ar fi informațiile generale, efectele identificate și soluțiile de interoperabilitate relevante, oferind recomandări pentru asigurarea capacității de prelucrare automată și sfaturi cu privire la protejarea informațiilor sensibile. Raportul trebuie transmis Comitetului pentru Europa interoperabilă, pe cale electronică, pentru a contribui la luarea deciziilor și la monitorizare.

Capitolul 5: Cum se poate institui o guvernare solidă a procesului de evaluare a interoperabilității în organizația dumneavoastră?

O guvernare eficientă este esențială pentru succesul evaluărilor interoperabilității. Acest capitol analizează importanța unor factori diverși, cum ar fi dependența de context, structura organizatorică, sustenabilitatea și perfecționarea procesului de evaluare. Se recomandă integrarea evaluărilor în fluxurile de lucru administrative existente, subliniindu-se totodată primele etape care trebuie parcurse, precum și necesitatea îmbunătățirii continue prin reflecție și schimb de bune practici. Acest lucru contribuie și la facilitarea unei abordări de elaborare a politicilor adaptate mediului digital, cu alte cuvinte formularea unor politici și a unei legislații adaptate mediului digital prin luarea în considerare a aspectelor digitale chiar de la începutul ciclului de politici, asigurându-se că acestea sunt pregătite pentru era digitală, adaptate exigențelor viitorului și interoperabile.

Capitolul 6: Alte resurse și dezvoltarea prezentelor orientări

Acest capitol prezintă resursele existente și viitoare pe baza cărora se efectuează evaluările interoperabilității. Portalul Europa interoperabilă are rolul unui nod central pentru schimbul de cunoștințe și pentru resurse, conținând printre altele informații privind Cadrul european de interoperabilitate (EIF) și setul de instrumente al acestuia, precum și linkuri către Academia Europa interoperabilă. În viitor vor fi disponibile și alte instrumente și resurse online, concepute tot de Comisia Europeană cu rolul de a contribui la efectuarea evaluărilor și la publicarea rapoartelor. Orientările înseși vor continua să evolueze, adaptându-se la noile circumstanțe și la evaluările obligatorii, și se preconizează că vor fi revizuite frecvent pentru a reflecta practicile actuale și experiențele utilizatorilor.

Despre prezentele orientări

Într-o epocă marcată de o transformare digitală rapidă, [Regulamentul privind Europa interoperabilă \(REI\)](#)¹ își propune să stimuleze furnizarea neîntreruptă a serviciilor publice digitale în întreaga Uniune Europeană. Un element esențial în acest sens este interoperabilitatea – capacitatea diverselor organizații și sisteme de a interacționa eficient, făcând schimb de date și asigurând că serviciile publice nu sunt doar avansate din punct de vedere tehnologic, ci și accesibile și centrate pe utilizator. În acest context, evaluările interoperabilității nu reprezintă doar o necesitate tehnică, ci și un imperativ strategic. Prezentele orientări nu oferă o formulă magică pentru asigurarea interoperabilității depline, ci mai degrabă **un punct de plecare generic pe calea către o mai mare interoperabilitate**. Așadar, fără să aibă caracter obligatoriu², ele servesc scopului de a explica:

- motivele pentru care este utilă o evaluare a interoperabilității și modul în care aceasta poate ajuta organizațiile publice să furnizeze servicii publice digitale mai bune, la costuri mai mici și cu eficacitate mai mare ([capitolul 1](#));
- momentele în care este obligatorie o evaluare a interoperabilității în conformitate cu REI ([capitolul 2](#));
- diferitele modalități de efectuare a unei evaluări a interoperabilității ([capitolul 3](#));
- aspectele care trebuie luate în considerare pentru raportul privind evaluarea interoperabilității ([capitolul 4](#));
- factorii esențiali pentru reușita punerii în aplicare și a guvernării proceselor legate de evaluările interoperabilității în organizația dumneavoastră publică ([capitolul 5](#));
- resursele și informațiile suplimentare prin care se poate contribui la dezvoltarea orientărilor ([capitolul 6](#)).

Diversele grupuri au interese diferite în procesul de evaluare a interoperabilității. Prezentele orientări urmăresc să răspundă nevoilor variate ale acestor categorii diferite de public:

Evaluare (Assess):

- să hotărască dacă este necesară o evaluare într-un anumit caz
- să efectueze evaluarea
- să participe la evaluare

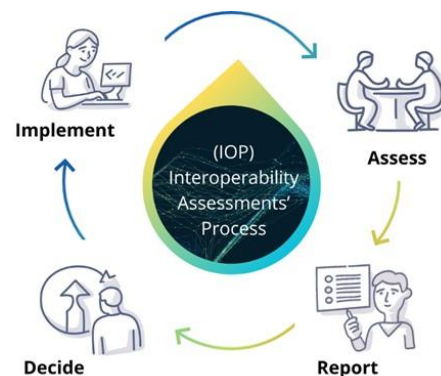
Raportare (Report):

- să consemneze rezultatul evaluării în raportul de evaluare
- să publice raportul de evaluare

Decizie (Decide):

- să decidă cu privire la cerințele obligatorii pe baza raportului de evaluare
- să decidă cu privire la guvernarea evaluărilor interoperabilității

Aplicare (Implement):

¹ Regulamentul (UE) 2024/903 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 martie 2024 de stabilire a unor măsuri pentru un nivel ridicat de interoperabilitate a sectorului public în întreaga Uniune (Regulamentul privind Europa interoperabilă), JO L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>.

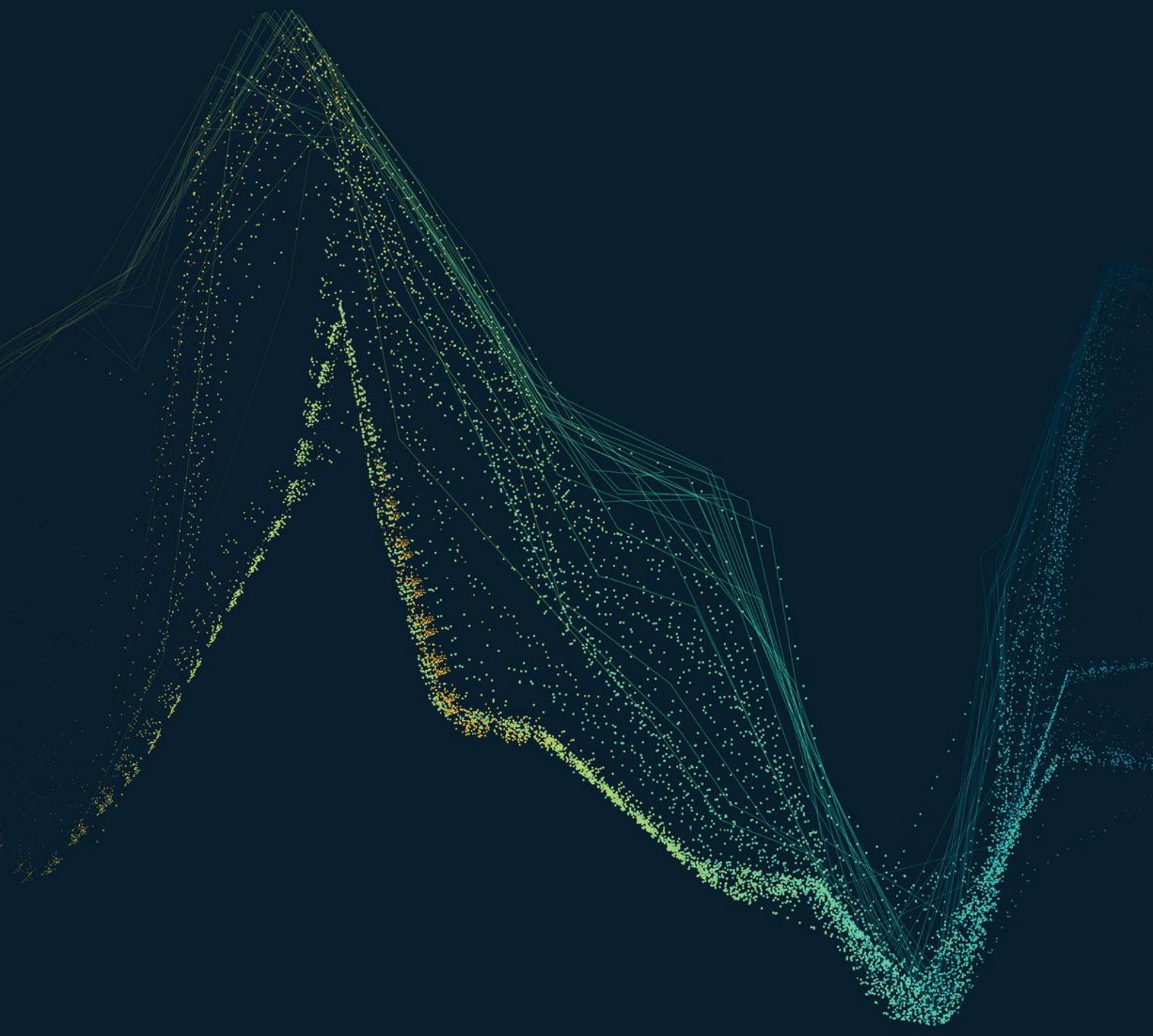
² Interpretarea obligatorie a legislației UE este de competența exclusivă a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

- să pună în aplicare cerințele obligatorii cu ajutorul raportului de evaluare

Întrebări frecvente privind evaluările interoperabilității și capitolele în care se găsesc răspunsuri

1. Ce este o evaluare a interoperabilității? – [capitolul 1](#)
2. Care sunt cerințele obligatorii care pot avea un impact asupra interoperabilității transfrontaliere? – [capitolul 2](#)
3. Care sunt serviciile publice digitale transeuropene cărora li se vor aplica aceste cerințe obligatorii? – [capitolul 2](#)
4. Ce organizații publice sunt obligate prin lege să efectueze evaluarea interoperabilității? – [capitolul 2](#)
5. Cum se poate stabili dacă cerințele obligatorii afectează interoperabilitatea transfrontalieră a serviciilor publice digitale transeuropene? – [capitolul 3](#)
6. Ce măsuri concrete se pot lua pentru a efectua o evaluare a interoperabilității? – [capitolul 3](#)
7. Ce părți interesate din sectorul public și privat sunt afectate de cerințele obligatorii? – [capitolul 4](#)
8. Cât de devreme ar trebui efectuate evaluările interoperabilității în procesul de stabilire și adoptare a cerințelor obligatorii? – [capitolul 4](#)
9. Câte evaluări ale interoperabilității ar trebui efectuate cu privire la cerințele obligatorii? – [capitolul 2](#)
10. Cum ar trebui raportat și publicat rezultatul evaluării obligatorii a interoperabilității? – [capitolul 5](#)
11. Unde se pot găsi resurse suplimentare și cum vor fi dezvoltate orientările? – [capitolul 6](#)

1 Ce sunt evaluările interoperabilității și de ce sunt relevante?

1.1 Prevederile Regulamentului privind Europa interoperabilă

Articolul 3 alineatul (1) din REI stabilește **obligția de a efectua o evaluare a interoperabilității**:

„Înainte de a lua o decizie cu privire la cerințele obligatorii noi sau modificate substanțial, o entitate a Uniunii sau un organism din sectorul public efectuează o evaluare a interoperabilității.”

Astfel, în conformitate cu articolul 3 alineatul (2) din REI, evaluarea interoperabilității trebuie să identifice și să analizeze:

- a) efectul cerințelor obligatorii asupra interoperabilității transfrontaliere, utilizând ca instrument de sprijin [Cadrul european de interoperabilitate \(EIF\)](#);
- b) părțile interesate pentru care sunt relevante cerințele obligatorii și
- c) soluțiile pentru Europa interoperabilă care sprijină punerea în aplicare a cerințelor obligatorii.

Prezentele orientări explică nu doar acțiunile care trebuie întreprinse, ci și motivele pentru care sunt necesare.

1.2 Ce este interoperabilitatea?

Pentru a înțelege evaluările interoperabilității, este important de clarificat sensul conceptului de interoperabilitate în general. EIF este documentul de orientare privind interoperabilitatea serviciilor publice în UE. O caracteristică fundamentală a EIF este aceea că definește interoperabilitatea ca fiind mai mult decât o chestiune tehnică. În fond, există și alte dimensiuni importante care pun în pericol interoperabilitatea transfrontalieră a serviciilor publice digitale: (i) statele membre au cadre juridice diferite, ceea ce poate duce la incompatibilități între norme; (ii) diferențele de organizare la nivelul autorităților competente și al palierelor de guvernare îngreunează identificarea persoanelor responsabile pentru fiecare sarcină și înțelegerea modului în care pot interacționa procesele naționale în scenariile transfrontaliere; (iii) statele membre au limbi, culturi și concepte juridice diferite, ceea ce face dificilă asigurarea unei înțelegeri coerente a termenilor comuni pe tot cuprinsul UE și (iv) statele membre folosesc resurse tehnice diferite, care pot fi incompatibile și, prin urmare, pot împiedica interconectarea.

Domeniul de aplicare al REI cuprinde în mod specific **interoperabilitatea transfrontalieră aplicată serviciilor publice digitale transeuropene** (cu alte cuvinte, capacitatea de a face schimb de date în mod relevant la nivel transfrontalier):

„interoperabilitate transfrontalieră” înseamnă capacitatea entităților Uniunii și a organismelor din sectorul public ale statelor membre de a **interacționa unele cu altele** la nivel transfrontalier, **prin schimb de date**, informații și cunoștințe prin intermediul unor procese digitale, în conformitate cu cerințele juridice, organizaționale, semantice și tehnice legate de o astfel de interacțiune transfrontalieră;

Articolul 2 punctul 1 din REI

Ce înseamnă acest lucru în practică, din perspectiva celor patru paliere (juridic, organizațional, semantic și tehnic) ale EIF?

Interoperabilitatea juridică evaluează dacă organizațiile publice care își desfășoară activitatea în temeiul unor cadre juridice diferite pot lucra împreună pentru a furniza servicii publice digitale transeuropene (un exemplu în acest sens este furnizarea unui card național pentru dizabilitate care să poată fi utilizat ca dovadă valabilă din punct de vedere juridic în alte state membre).

Interoperabilitatea organizațională evaluează dacă organizațiile publice își armonizează procesele operaționale, responsabilitățile și așteptările pentru a asigura furnizarea de servicii publice digitale transeuropene de înaltă calitate (un exemplu ar fi desemnarea clară a unei autorități publice cu atribuția de a emite carduri naționale pentru dizabilitate valabile în alt stat membru).

Interoperabilitatea semantică evaluează dacă formatul exact al datelor și informațiilor care fac obiectul schimbului se păstrează, iar sensul lor precis este înțeles pe parcursul tuturor schimburilor dintre organizațiile publice care trebuie să furnizeze serviciile publice digitale transeuropene (de exemplu, prin asigurarea faptului că structura și conținutul cardului național pentru dizabilitate pot fi înțelese de autoritățile din alte state membre).

Interoperabilitatea tehnică evaluează dacă rețelele și sistemele informatice ale diferitelor organizații publice pot fi interconectate în mod securizat și corespunzător, astfel cum este necesar pentru furnizarea serviciilor publice digitale transeuropene (de exemplu pentru a asigura emiterea cardurilor naționale pentru dizabilitate într-un format digital care să poată fi prelucrat de alte state membre).

Cea mai recentă versiune a EIF a fost adoptată de Comisia Europeană în 2017 și a devenit o bază fundamentală pentru multe cadre naționale de interoperabilitate și pentru multe politici de interoperabilitate. În viitor, EIF se va dezvolta sub conducerea [Comitetului pentru Europa interoperabilă](#). Dacă vă interesează să aflați detalii suplimentare, [Academia Europa interoperabilă](#) oferă [cursuri de formare cu privire la EIF](#).

EIF este un bun punct de plecare pentru a înțelege în ce constă o evaluare a interoperabilității.

1.3 Principalul factor declanșator al evaluărilor interoperabilității

În fiecare zi, organizațiile publice impun sau modifică cerințe obligatorii³ (obligații, interdicții, condiții, criterii sau limite) care produc efecte asupra interacțiunii cu organizațiile publice din alte țări sau de la nivelul UE, această interacțiune fiind la rândul ei necesară pentru furnizarea serviciilor publice digitale transeuropene. Evaluările interoperabilității vizează exact aceste procese decizionale. Scopul lor este să crească gradul de conștientizare cu privire la interoperabilitatea transfrontalieră și la posibilul efect al

³Conceptele utilizate în REI sunt explicate detaliat în [capitolul 2](#).

cerințelor obligatorii asupra acestora **înainte** să se ia o decizie cu privire la cerințele respective. Prin urmare, entitățile care întocmesc astfel de decizii care conțin cerințe obligatorii (de exemplu o propunere legislativă sau o procedură de achiziții) au obligația legală de a efectua o evaluare. Ele pot totuși să delege evaluarea către alte entități, deoarece statele membre sunt libere să decidă cu privire la resursele interne și la cooperarea dintre organisme lor din sectorul public necesară pentru a efectua evaluări ale interoperabilității (considerentul 16 din REI).

1.4 Cum pot contribui evaluările la furnizarea unor servicii publice digitale mai bune și la costuri mai mici?

Interacțiunea digitală lipsită de sincope dintre organizațiile publice este esențială pentru mobilitatea cetățenilor și a întreprinderilor de pe tot cuprinsul UE și, ca atare, pentru finalizarea pieței digitale unice și creșterea competitivității economiei UE. Aceasta reprezintă, totodată, o condiție pentru servicii publice digitale transeuropene de înaltă calitate. În toate acestea, interoperabilitatea este un element favorizant important pentru o interacțiune digitală lipsită de sincope și, prin urmare, pentru atingerea acestor obiective. Facilitarea acestor interacțiuni este însă adesea trecută cu vederea în primele etape de elaborare a politicilor și a proiectelor informatice, în special în ceea ce privește aspectele care nu țin de interoperabilitatea tehnică a rețelelor și a sistemelor informatice.

Evaluările interoperabilității ajută la conștientizarea cât mai de timpuriu a interoperabilității transfrontaliere, cu scopul de a spori mobilitatea și competitivitatea și de a evita barierele costisitoare în calea interoperabilității.

Dincolo de câteva nișe puternic armonizate (de exemplu schimbul de informații privind vehiculele și permisele de conducere), furnizarea (comună a) serviciilor publice digitale de înaltă calitate dincolo de frontierele statelor membre poate fi deosebit de dificilă din cauza problemelor transfrontaliere specifice întâmpinate la nivelul tuturor dimensiunilor interoperabilității (juridică, organizațională, semantică și tehnică). Evaluarea interoperabilității contribuie la asigurarea faptului că aceste provocări sunt luate în considerare în mod corespunzător și că se identifică posibile soluții pentru punerea în aplicare ulterioară, reducându-se astfel povara administrativă și facilitându-se accesul cetățenilor și al întreprinderilor din UE la serviciile publice digitale. Totodată, procesul de efectuare a unei evaluări ajută administrațiile publice să descopere soluții reutilizabile și să nu mai fie nevoite să pornească de la zero.

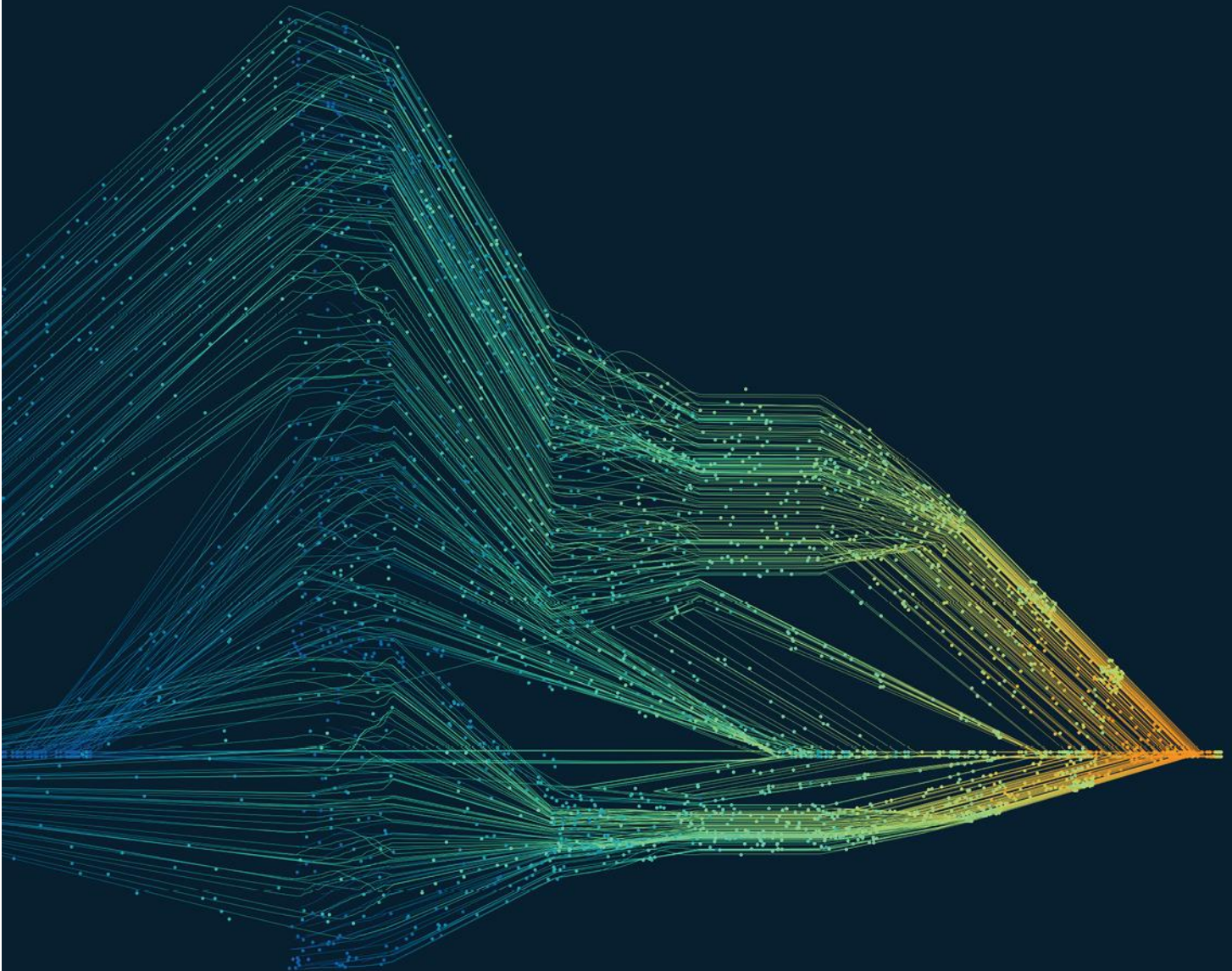
Evaluarea interoperabilității facilitează luarea în considerare în mod corespunzător a tuturor dimensiunilor interoperabilității transfrontaliere prezente în furnizarea serviciilor publice digitale transeuropene, evitându-se astfel crearea de sarcini administrative inutile.

În plus, publicarea evaluărilor interoperabilității are scopul de a ajuta organizațiile publice din UE să își împărtășească lecțiile învățate, ceea ce le ajută să ia decizii mai bune privind cerințele obligatorii și să crească gradul de reutilizare. Acest obiectiv este urmărit nu doar prin mecanisme precum evaluările colegiale, ci și printr-un registru în care pot fi accesate evaluările anterioare. Evaluarea obligatorie a

Beneficiile evaluării interoperabilității nu se limitează la beneficiul unei evaluări unice, ci pot promova învățarea reciprocă între organizațiile publice și pot contribui la identificarea acelor aspecte care sunt abordate în mod optim printr-un efort comun.

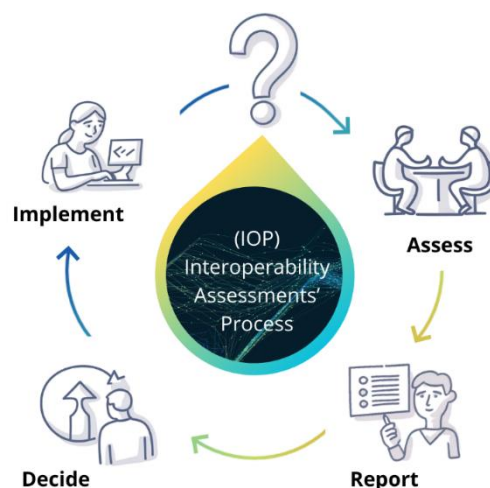
interoperabilității nu poate preveni de una singură problemele de interoperabilitate transfrontalieră, însă contribuie la identificarea necesității unor noi soluții și acorduri juridice, organizaționale, semantice sau tehnice la nivelul UE sau la nivel național pentru a elimina sau a reduce barierele transfrontaliere.

2 Când este obligatorie din punct de vedere legal o evaluare a interoperabilității?

Prezentul capitol își propune să ajute persoanele responsabile cu evaluările interoperabilității în cadrul organizațiilor lor publice să decidă dacă sunt obligate prin lege să efectueze o astfel de evaluare.

În mod specific, se explicitează conceptele folosite în cadrul REI care dau naștere obligației de a efectua evaluarea interoperabilității. Pornind de la o explicație aprofundată a acestor concepte-cheie, un arbore decizional sintetizează etapele care trebuie parcurse pentru a înțelege dacă este necesară o evaluare a interoperabilității. Conceptele sunt ilustrate apoi printr-o serie de exemple de cazuri în care evaluarea poate fi obligatorie sau nu.

2.1 Principalele concepte în contextul evaluărilor interoperabilității

Evaluările interoperabilității vizează un proces de schimbare bine gestionat, în care efectele asupra interoperabilității transfrontaliere sunt identificate cât mai proactiv posibil. Principalele concepte sunt definite la articolul 2 din REI:

2.1.1 Cerințe obligatorii?

Conceptul de „cerințe obligatorii” este definit la articolul 2 punctul 15 din REI astfel:

- o obligație, o interdicție, o condiție, un criteriu sau o limită;
- de natură juridică, organizațională, semantică sau tehnică;
- care este stabilită de o entitate a Uniunii sau de un organism din sectorul public;
- cu privire la unul sau mai multe servicii publice digitale transeuropene și
- care are un efect asupra interoperabilității transfrontaliere.

Ce se afirmă în REI

Considerentul 18 din REI precizează, în plus, ce înseamnă o cerință obligatorie și cum poate fi stabilită aceasta:

Cerințele obligatorii pot fi stabilite în cadrul „unui act cu putere de lege, act administrativ, contract, procedură de ofertare sau alt document oficial. Cerințele obligatorii afectează modul în care sunt proiectate, achiziționate, dezvoltate și implementate serviciile publice digitale transeuropene și rețelele și sistemele informatice utilizate pentru furnizarea lor, influențând astfel fluxurile de date în intrare sau în ieșire ale respectivelor servicii. [...] sarcini precum întreținerea evolutivă care nu introduc modificări de fond, actualizările tehnice sau de securitate ori simpla achiziție de echipamente standard ale tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) nu afectează, în general, interoperabilitatea transfrontalieră a serviciilor publice digitale transeuropene și, prin urmare, nu au drept rezultat o evaluare obligatorie a interoperabilității în sensul prezentului regulament”⁴.

Atunci când se evaluează dacă o cerință este „obligatorie” în conformitate cu REI, un factor esențial este dacă cerința are consecințe pentru alte organizații care participă la furnizarea serviciului public (cu alte

⁴Considerentele 10, 15-17 și 21-22 din REI sunt de asemenea relevante.

cuvinte, are un efect asupra interoperabilității transfrontaliere). De exemplu, atunci când o cerință tehnică trebuie îndeplinită numai de partea care ia decizia, dar **pe de altă parte limitează alegerile pe care le pot face alte părți**, ea poate fi considerată o cerință obligatorie.

Cerințele obligatorii decurg de obicei din legislație. De exemplu, o cerință obligatorie dintr-o lege ar putea să se refere la:

- colectarea, prelucrarea, generarea, partajarea sau realizarea unui schimb de date între entitățile Uniunii sau între organisme din sectorul public (de exemplu un regulament privind registrele publice);
- automatizarea sau digitalizarea unor servicii publice sau a proceselor subiacente ale acestora [de exemplu utilizarea inteligenței artificiale în serviciul public sau emiterea permiselor de conducere în format digital (ca date) în locul unui card fizic];
- utilizarea unor rețele și sisteme informatice noi sau existente (de exemplu utilizarea sistemului tehnic al „înregistrării unice”⁵).

De exemplu, adesea legislația UE care obligă statele membre să coordoneze executarea diferitelor sarcini guvernamentale naționale va presupune dezvoltarea – sau modificarea semnificativă –, precum și integrarea unor sisteme de informații sau a altor soluții digitale, cum ar fi API⁶, pentru a face posibilă îndeplinirea noilor cerințe. Printre actele legislative ale UE care conțin cerințe obligatorii se numără, de exemplu, [Regulamentul privind portalul digital unic](#) (cerința de adăugare a unui nivel suplimentar la infrastructura națională), [Regulamentul eIDAS](#) (cerința de a adapta serviciile naționale) și legislația Schengen (cerința de armonizare deplină a sistemelor).

Adesea, cheltuielile cu dezvoltarea semnificativă a sistemelor informatice trebuie făcute pe baza unui mandat, prin intermediul unei alocări bugetare. În plus, noile fluxuri de date între autorități vor necesita adesea un temei juridic pentru schimbul de date. **Prin urmare, în general, va fi logic să se acorde o atenție deosebită oricăror cerințe care fac parte dintr-o decizie a unui legiuitor.** Cu toate acestea, este important să se țină seama de faptul că organismele din sectorul public sau entitățile Uniunii pot decide, în unele cazuri, să stabilească cerințe obligatorii în afara legislației (de exemplu cerințe în cadrul procedurilor de achiziții publice, al proiectelor-pilot la scară largă sau al acordurilor bilaterale între două sau mai multe state membre). De asemenea, este posibil ca, după ce au fost evaluate cerințele obligatorii din legislația inițială, să se stabilească cerințe suplimentare (de exemplu detalii specifice privind furnizarea serviciilor publice digitale). Aceste decizii ar putea limita alegerile pe care le pot face alții și, prin urmare, ar trebui să facă de asemenea obiectul unei evaluări a interoperabilității.

În general, nu va fi necesară o evaluare în cazurile referitoare la sarcini care nu introduc modificări de fond, cum ar fi întreținerea evolutivă, la actualizări tehnice sau de securitate sau la simpla achiziție de echipamente standard ale tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) (considerentul 18 din REI).

Dincolo de caracterul obligatoriu, o „cerință obligatorie” în sensul REI trebuie, de asemenea, să fie **stabilă de o entitate a Uniunii sau de un organism din sectorul public**, să vizeze unul sau mai multe

⁵A se vedea articolul 14 din Regulamentul privind portalul digital unic: Regulamentul (UE) 2018/1724 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 octombrie 2018 privind înființarea unui portal digital unic (gateway) pentru a oferi acces la informații, la proceduri și la servicii de asistență și de soluționare a problemelor și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012, JO L 295, 21.11.2018, p. 1.

⁶ Interfețele de programare a aplicațiilor sunt intermediari software care fac posibilă comunicarea între două aplicații, adică permit transmiterea de date.

servicii publice digitale transeuropene și să aibă un efect asupra **interoperabilității transfrontaliere**. Aceste concepte sunt explicate mai jos.

2.1.2 Organisme din sectorul public și entități ale Uniunii?

Cerințele obligatorii evaluate trebuie să fie stabilite de un organism din sectorul public sau de o entitate a Uniunii. La articolul 2 punctul 6 din REI, „organismul din sectorul public” este definit în același mod în care este definit organismul din sectorul public la articolul 2 punctul 1 din [Directiva privind datele deschise](#), și anume:

- statul, autoritățile regionale sau locale;
- organismele de drept public⁷ sau
- asociațiile formate din una sau mai multe astfel de autorități sau din unul sau mai multe astfel de organisme de drept public.

Această definiție este utilizată nu numai în contextul Directivei privind datele deschise, ci și pentru Regulamentul eIDAS. În consecință, o organizație publică aflată în domeniul de aplicare al acestor acte legislative se încadrează și în definiția unui organism din sectorul public potrivit REI.

La articolul 2 punctul 5 din REI, „entitățile Uniunii” sunt definite ca fiind „instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii înființate prin [Tratatul privind Uniunea Europeană], Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene sau Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice sau în temeiul acestora”.

2.1.3 Referitoare la serviciile publice digitale transeuropene?

Serviciile sunt considerate servicii publice digitale transeuropene atunci când îndeplinesc cerințele cumulative prevăzute la articolul 2 punctul 2 din REI. Cu alte cuvinte, serviciile sunt:

„servicii digitale furnizate de entități ale Uniunii sau de organisme din sectorul public unele altora sau unor persoane fizice sau juridice din Uniune și care presupun o interacțiune ce depășește granițele statului membru, o interacțiune între entitățile Uniunii sau o [interacțiune] între entitățile Uniunii și organismele din sectorul public, prin intermediul rețelelor și al sistemelor lor informatice”.

– Articolul 2 punctul 2 din REI

Numai cerințele obligatorii privind serviciile publice digitale transeuropene de acest tip trebuie să facă obiectul unei evaluări a interoperabilității. Aceasta înseamnă că cerința trebuie **să afecteze modul** în care sunt proiectate, achiziționate, dezvoltate, implementate și furnizate serviciile publice digitale transeuropene sau rețelele și sistemele lor informatice, influențând astfel fluxurile de date de intrare sau de ieșire ale serviciilor respective. Cu alte cuvinte, cerința ar trebui să afecteze datele implicate, luând în considerare expeditorul și destinatarul, precum și soluția digitală prin care sunt transmise. Fluxurile de date de intrare pot fi compuse din:

⁷A se vedea definiția de la articolul 2 punctul 2 din Directiva privind datele deschise: „organisme care au toate următoarele caracteristici: (a) sunt constituite în scopul explicit de a răspunde nevoilor de interes general și nu au caracter industrial sau comercial; (b) au personalitate juridică; și (c) sunt finanțate în proporție majoritară de stat sau de autoritățile locale sau regionale, sau de alte organisme de drept public; ori gestionarea acestora este supravegheată de autoritățile sau organismele respective; ori au un consiliu administrativ, de conducere sau de supraveghere, în care jumătate din membrii săi sunt numiți de stat, autorități locale sau regionale sau alte organisme de drept public.”

- datele necesare pentru furnizarea serviciului public digital,
- expeditorul datelor
- și canalul digital prin care sunt recepționate.

Fluxurile de date de ieșire pot fi compuse din:

- datele furnizate de serviciul public digital,
- destinatarul datelor
- și canalul digital prin care sunt transmise.

2.1.3.1 Ce este un serviciu public digital?

Pentru a înțelege mai bine conceptul de serviciu public digital transeuropean, este important să se înțeleagă conceptele care stau la baza acestuia. REI se aplică numai **serviciilor publice digitale**, dar nu definește serviciile care trebuie considerate servicii publice. Articolul 1 alineatul (3) precizează următoarele: „Prezentul regulament se aplică fără a aduce atingere competenței statelor membre de a defini ce anume constituie servicii publice și nici capacității acestora de a stabili norme procedurale pentru serviciile respective sau de a furniza, gestiona sau pune în aplicare serviciile respective.” Aceasta înseamnă că serviciile publice nu vor fi întotdeauna identice în toate statele membre.

Există însă câteva caracteristici comune: serviciile publice digitale în sensul REI sunt **numai servicii furnizate fie de entități ale Uniunii, fie de organisme din sectorul public ale statelor membre**. De exemplu, parcarile aflate pe terenuri publice și aplicațiile de parcare aferente serviciului prestat pot fi gestionate de întreprinderi private. Simplul fapt că spațiul fizic este deținut de un organism din sectorul public și că întreprinderile private respective îl închiriază de la acest organism din sectorul public nu înseamnă în mod automat că aplicațiile digitale de parcare sunt servicii publice digitale furnizate de un organism din sectorul public. În alte cazuri, organismele din sectorul privat pot îndeplini un rol auxiliar, care nu afectează caracterul public al unui serviciu (de exemplu, un serviciu public poate utiliza servicii de cloud furnizate de organisme din sectorul privat, dar responsabilitatea generală pentru furnizarea serviciului revine în continuare organismului din sectorul public sau entității Uniunii).

Serviciile publice digitale transeuropene se limitează la servicii care sunt **furnizate fie unui alt organism din sectorul public sau unei entități a Uniunii, fie unei persoane fizice sau juridice din UE**. Aceasta înseamnă că nu se încadrează în definiție nici cerințele care vizează servicii disponibile doar pentru uz intern în cadrul unui organism din sectorul public sau al unei entități a Uniunii (de exemplu rezervarea unui birou într-un spațiu de birouri deschis), nici serviciile care presupun interacțiuni doar cu o țară sau cu cetățeni și întreprinderi **din afara UE**.

2.1.3.2 Ce face ca un serviciu public digital să fie transeuropean?

În cazul în care serviciul sau serviciile vizate îndeplinesc cerințele pentru a fi un serviciu public digital, în continuare se poate evalua în ce măsură constituie și un serviciu public digital transeuropean. Aceasta presupune îndeplinirea a două condiții: (i) serviciul trebuie să presupună o interacțiune ce depășește granițele statului membru, o interacțiune între entitățile Uniunii sau o interacțiune între entitățile Uniunii și organisme din sectorul public, adică între jurisdicțiile acestora, și (ii) acest lucru trebuie realizat prin intermediul rețelelor și al sistemelor lor informatice.

Ca exemple de **interacțiuni care depășesc granițele statelor membre**, se pot menționa interacțiunile necesare pentru recunoașterea reciprocă a diplomelor de studii sau a calificărilor profesionale, schimburile de date privind vehiculele pentru siguranța rutieră, accesul la datele privind securitatea

socială și sănătatea și schimbul de informații legate de impozitare, vamă și, în general, toate serviciile care pun în aplicare principiul „înregistrării unice”.

Interacțiunile dintre entitățile Uniunii pot consta, de exemplu, în interacțiunea dintre un serviciu al Comisiei și o agenție pentru a gestiona un proiect sau un program de finanțare sau în interacțiunea dintre colegiitori.

Interacțiunile dintre organismele din sectorul public ale statelor membre și entitățile Uniunii ar putea avea loc, de exemplu, în contextul sistemelor cu ghișeu unic, al achizițiilor publice care depășesc pragul sau al diferitelor mecanisme de raportare. Interacțiunile care au loc prin intermediul unor sisteme furnizate de entități ale Uniunii, dar care permit interacțiunea transfrontalieră a statelor membre, se încadrează în ambele categorii (un exemplu în acest sens este interacțiunea prin intermediul sistemului tehnic al „înregistrării unice”).

Serviciul trebuie să presupună, de asemenea, interacțiunea **dintre rețeaua sau sistemele informatice** ale două sau mai multor organisme din sectorul public sau entități ale Uniunii. În cazul în care furnizarea unui serviciu public digital nu presupune interacțiunea cu rețele sau sisteme informatice ale altor organisme din sectorul public sau entități ale Uniunii, serviciul nu trebuie considerat un serviciu public digital transeuropean. Această situație poate apărea, de exemplu, atunci când probele sunt transmise prin poșta clasică.

2.1.4 Interoperabilitate transfrontalieră?

Cerințele obligatorii referitoare la domeniul de aplicare trebuie să aibă un efect asupra interoperabilității transfrontaliere, astfel cum este definită la articolul 2 punctul 1 din REI. Chestiunea modului în care se materializează acest efect ține de evaluarea propriu-zisă, dar întrebarea dacă este posibil să apară un efect face parte din evaluarea prealabilă. În cazul în care cerințele care urmează să fie evaluate vizează servicii publice digitale transeuropene (și, odată cu acestea, interacțiunea dintre organismele din sectorul public ale unor state membre diferite și entitățile Uniunii), în mod normal ele vor afecta și interoperabilitatea transfrontalieră, deoarece vor determina modul în care interacționează între ele organismele din sectorul public și entitățile Uniunii.

2.2 Arbore decizional

Arborele decizional de pe pagina următoare poate fi utilizat ca punct de pornire pentru a evalua dacă este necesară o evaluare a interoperabilității. Dacă răspunsul la care ajunge autoritatea în urma parcurgerii arborelui decizional este „Da”, evaluarea interoperabilității este obligatorie. Dacă răspunsul este „Nu”, evaluarea interoperabilității nu este obligatorie, dar poate oferi totuși un plus de valoare (a se vedea capitolul 1).

Figura 1: Arborele decizional pentru evaluarea interoperabilității

Concepte relevante	Etapă	Întrebare	Dacă răspunsul este „Da”	Dacă răspunsul este „Nu”
Pentru a confirma dacă vă aflați într-un proces care definește cerințele obligatorii și pentru a confirma prezența unei cerințe obligatorii care ar putea declanșa necesitatea unei evaluări	1	Sunteți într-un proces care definește cerințe obligatorii? – de exemplu un proces legislativ sau de achiziții publice. Cu alte cuvinte, încă nu s-a luat o hotărâre cu privire la cerințele obligatorii pe care le analizați și, prin urmare, acestea sunt încă deschise și pot suferi modificări ?	Treceți la etapa 2	Nu este necesară o evaluare a interoperabilității. <i>Evaluarea interoperabilității trebuie realizată numai în cazul în care o cerință este încă deschisă și poate suferi modificări.</i>
Pentru a evalua dacă cerința este obligatorie	2	Cerința cu privire la care trebuie luată o hotărâre este obligatorie ? (adică limitează alegerile pe care le pot face alții ?)	Treceți la etapa 3	Nu este necesară o evaluare a interoperabilității. <i>Numai cerințele obligatorii sunt esențiale pentru declanșarea unei evaluări a interoperabilității.</i>
Pentru a evalua dacă cerința obligatorie se referă la servicii publice digitale	3	1. Cerința obligatorie se referă la un serviciu public digital furnizat fie de organisme ale Uniunii, fie de organisme din sectorul public?	Treceți la etapa 4	Nu este necesară o evaluare a interoperabilității. <i>Numai serviciile publice furnizate de organisme din sectorul public sau de entități ale Uniunii fac obiectul REI.</i>
	4	2. Serviciul public digital este furnizat fie unui alt organism din sectorul public, fie unei entități a Uniunii, fie unei persoane fizice sau juridice din UE?	Treceți la etapa 5	Nu este necesară o evaluare a interoperabilității. <i>Numai serviciile publice furnizate către alte organisme din sectorul public sau entități ale Uniunii fac obiectul REI.</i>

Concepte relevante	Etapă	Întrebare	Dacă răspunsul este „Da”	Dacă răspunsul este „Nu”
Pentru a evalua schimbul transfrontalier de date și a stabili dacă serviciul public digital este transeuropean.	5	Furnizarea serviciului public digital afectat presupune interacțiuni prin intermediul rețelelor sau al sistemelor informatice: (a) între organisme din sectorul public care nu sunt situate între granițele aceluiași stat membru ; (b) între entități ale Uniunii sau (c) între entități ale Uniunii și organisme din sectorul public ?	Treceți la etapa 6	Nu este necesară o evaluare a interoperabilității. <i>Serviciile limitate la un singur stat membru nu se încadrează în categoria serviciilor publice digitale transeuropene. Pentru ca evaluarea să fie obligatorie, este necesar ca cerința obligatorie să afecteze o interacțiune transfrontalieră – în cazul în care nu presupune o interacțiune transfrontalieră a rețelelor sau a sistemelor, serviciul nu este considerat serviciu public digital transeuropean.</i>
Pentru a confirma necesitatea unei evaluări	6	Este pentru prima dată când se efectuează o evaluare a acestei cerințe obligatorii?	Este necesară o evaluare a interoperabilității. <i>Aveți obligația legală de a efectua o evaluare a interoperabilității și de a publica raportul.</i>	Nu este necesară o evaluare a interoperabilității. <i>Nu aveți obligația legală de a efectua o evaluare a interoperabilității. Totuși, o evaluare voluntară ar putea oferi un plus de valoare.</i>

Indiferent de rezultatul arborelui decizional, este important să se aibă în vedere următoarele trei puncte:

Nu este necesară repetarea

Obligația de a efectua evaluarea revine exclusiv organizației publice care plănuiește să ia o decizie cu privire la o cerință. Acest lucru este valabil pentru cerințele din orice etapă a ciclului de viață al unui serviciu public digital, iar entitățile pot fi diferite, în funcție de introducerea cerințelor într-o propunere legislativă sau specificarea lor ulterioară (prin stabilirea unor cerințe noi) în timpul punerii în aplicare sau al gestionării serviciului. În cazul în care un fișier face obiectul unei responsabilități comune, entitățile trebuie să convină asupra rolurilor și să colaboreze (a se vedea și [capitolul 5](#)). Obligația nu privește niciuna dintre organizațiile publice care doar pun în aplicare o cerință și care sunt obligate să respecte decizia unei alte organizații publice (a se vedea și întrebările 1 și 2 din arborele decizional). În cazul în care o decizie este luată în comun (de exemplu în contextul unui proiect transfrontalier), evaluarea poate fi efectuată de asemenea în comun.

Regula conform căreia nu este necesară repetarea evaluărilor devine și mai clară prin prisma derogării de la articolul 3 din REI: nu este necesar să se repete evaluarea obligatorie a interoperabilității pentru o cerință obligatorie evaluată anterior. Totuși, deși nu este necesar să se repete evaluările, pot exista cu siguranță diferite versiuni conexe.

Evaluări conexe

Concret, evaluările se pot baza unele pe altele atunci când o organizație publică (de exemplu o entitate a Uniunii) stabilește cerințe obligatorii la nivel înalt, care sunt apoi definite mai în detaliu de entitățile de punere în aplicare. Acest lucru s-ar putea întâmpla, de exemplu, la transpunerea unei directive a UE în legislația națională sau atunci când o cerință obligatorie evaluată anterior, adoptată într-un text juridic, este rafinată în cadrul unei proceduri de achiziții publice în vederea punerii în aplicare. Dacă acest lucru se realizează prin luarea de decizii cu privire la noi cerințe obligatorii, se pot introduce bariere în calea interoperabilității transfrontaliere și în această etapă ulterioară, ceea ce înseamnă că cerințele nou adăugate vor trebui evaluate. Aceste evaluări pot face însă trimitere la evaluările anterioare și se pot baza pe constatările lor.

Urmând aceeași regulă, nu sunt necesare evaluări în etapa de implementare atunci când o cerință obligatorie urmează să fie pusă în aplicare prin soluții furnizate de entitățile Uniunii. În acest caz, se presupune că toate soluțiile furnizate de entitățile Uniunii sunt interoperabile în mod implicit, deoarece sunt puse la dispoziție pentru o mare varietate de contexte din întreaga UE. Totuși, și în acest caz se poate efectua în mod voluntar o evaluare a interoperabilității cu scopul de a verifica dacă aceste soluții elimină toate problemele potențiale de interoperabilitate transfrontalieră din contextul specific.

Fără evaluări retroactive

Obligația legală de a efectua evaluări ale interoperabilității intră în vigoare la 12 ianuarie 2025. Este posibil ca multe cerințe obligatorii care afectează interoperabilitatea transfrontalieră a serviciilor publice digitale transeuropene să fi fost deja decise, dar să nu fi fost încă transpuse sau implementate. Evaluarea retroactivă nu este obligatorie, dar este foarte recomandată în cazurile cu miză mare, deoarece poate contribui la transpunere sau la implementare, astfel cum s-a explicat mai sus.

2.3 Exemple

Cazul nr. 1: adaptarea unei soluții naționale pentru a face posibil schimbul de date cu alte state membre

Un oraș mare dintr-un stat membru trebuie să își dezvolte sistemul tehnic pentru a face față cerințelor extinse privind schimbul de date cu autoritățile altor state membre care rezultă dintr-un nou regulament al UE.

Totuși, direcția generală responsabilă din cadrul Comisiei a efectuat o evaluare detaliată propunerii prezentate din punctul de vedere al interoperabilității și descrie consecințele preconizate pentru statele membre. Nu este necesar să se efectueze o nouă evaluare a interoperabilității în cazul în care modificarea preconizată decurge direct din necesitatea de a respecta noul regulament. Cu alte cuvinte, în acest caz nu este obligatorie o nouă evaluare deoarece orașul nu **ia** decizia, ci doar **pune în aplicare** o decizie privind cerințele obligatorii [a se vedea întrebarea 1 (Î1) din arborele decizional].

În schimb, ar fi obligatorie o nouă evaluare dacă orașul ar decide să pună în aplicare cerințe suplimentare care nu decurg dintr-o obligație prevăzută în noul regulament, dar care ar fi stabilite în același context (schimbul transfrontalier de date) sau care ar fi de natură să îl afecteze (schimbarea formatului sau a proprietății datelor).

Cazul nr. 2: nevoia de sprijin informatic pentru noi acte legislative ale UE

O agenție guvernamentală dintr-un stat membru trebuie să își dezvolte soluția de raportare pentru a fi compatibilă noile cerințe obligatorii care rezultă dintr-un regulament adoptat recent. Regulamentul obligă actorii activi pe piața internă a produsului X să transmită periodic rapoarte digitale privind vânzările produsului lor.

Nu este necesară o evaluare, deoarece agenția nu ia decizia, ci doar pune în aplicare o decizie privind cerințele obligatorii (a se vedea Î1).

Situația ar fi însă diferită în cazul în care regulamentul ar stabili doar o cerință de nivel înalt, iar agenția ar intenționa să decidă cu privire la noi cerințe obligatorii pentru punerea în aplicare, care nu au fost încă evaluate. De exemplu, agenția ar putea fi nevoită să decidă cu privire la cerințe care reglementează partajarea raportării digitale a vânzărilor, trebuind apoi să evalueze efectul unei astfel de cerințe asupra schimbului transfrontalier de date.

Agenția ar putea concluziona și în acest caz că nu este obligată să efectueze o evaluare a interoperabilității. Noua cerință nu se referă la un serviciu public digital (mai exact, nu la interacțiunea unui astfel de serviciu cu altele), ci doar modifică pragul referitor la numărul de întreprinderi care urmează să facă obiectul raportării (Î3). În acest caz, o evaluare voluntară ar putea aduce totuși un plus de valoare.

Cazul nr. 3: licitație pentru un contract-cadru de întreținere și dezvoltare a sistemelor tehnice

O agenție guvernamentală dintr-un stat membru urmează să liciteze un contract-cadru pentru întreținerea și dezvoltarea sistemelor sale informatice. Agenția decide cu privire la o cerință obligatorie și nu doar cu privire la punerea în aplicare a unei decizii (Î1).

Una dintre cerințele obligatorii se poate referi la o procedură de ofertare. Totuși, licitația pentru un contract-cadru de exploatare, întreținere și dezvoltare a sistemelor profesionale nu va conține în sine cerințe obligatorii pentru serviciile publice digitale, ci mai degrabă pentru „întreținerea evolutivă” (Î2). Prin urmare, nu este necesară o evaluare a interoperabilității.

De obicei, va fi necesară o evaluare în cazul în care se solicită realizarea unui sistem specific în cadrul contractului [de exemplu, se introduce o nouă cerință națională sau specifică organizației pentru a ajuta la implementarea noului act legislativ – acest lucru ar putea avea consecințe asupra interoperabilității transfrontaliere a serviciilor publice digitale transeuropene, posibil deoarece modifică logica operațională a unui sistem (sau unele aspecte ale acesteia)].

Cazul nr. 4: achiziționarea unei soluții pentru un serviciu utilizat de utilizatorii transfrontalieri

O municipalitate din regiunea de frontieră a unui stat membru are în vedere achiziționarea unei soluții digitale cu autoservire pentru a permite plata parcarii în zonele desemnate ale municipalității. În contextul deciziei de achiziție, municipalitatea va stabili noi cerințe obligatorii pentru un sistem informatic care să furnizeze acest serviciu.

Cerințele nu afectează însă interoperabilitatea transfrontalieră (Î3), deoarece soluția are funcția de a solicita plata de la partea care dorește să plătească direct taxa de parcare. În cadrul tranzacției nu este necesar niciun schimb de date între autoritățile din statele membre sau între acestea și instituțiile UE.

Prin urmare, deoarece furnizarea serviciului nu necesită interacțiunea transfrontalieră a rețelelor sau a serviciilor de informații, municipalitatea nu este obligată să efectueze o evaluare a interoperabilității înainte de a achiziționa soluția propusă.

Cazul nr. 5: sunt propuse noi norme ale UE care necesită sprijin digital la nivel național

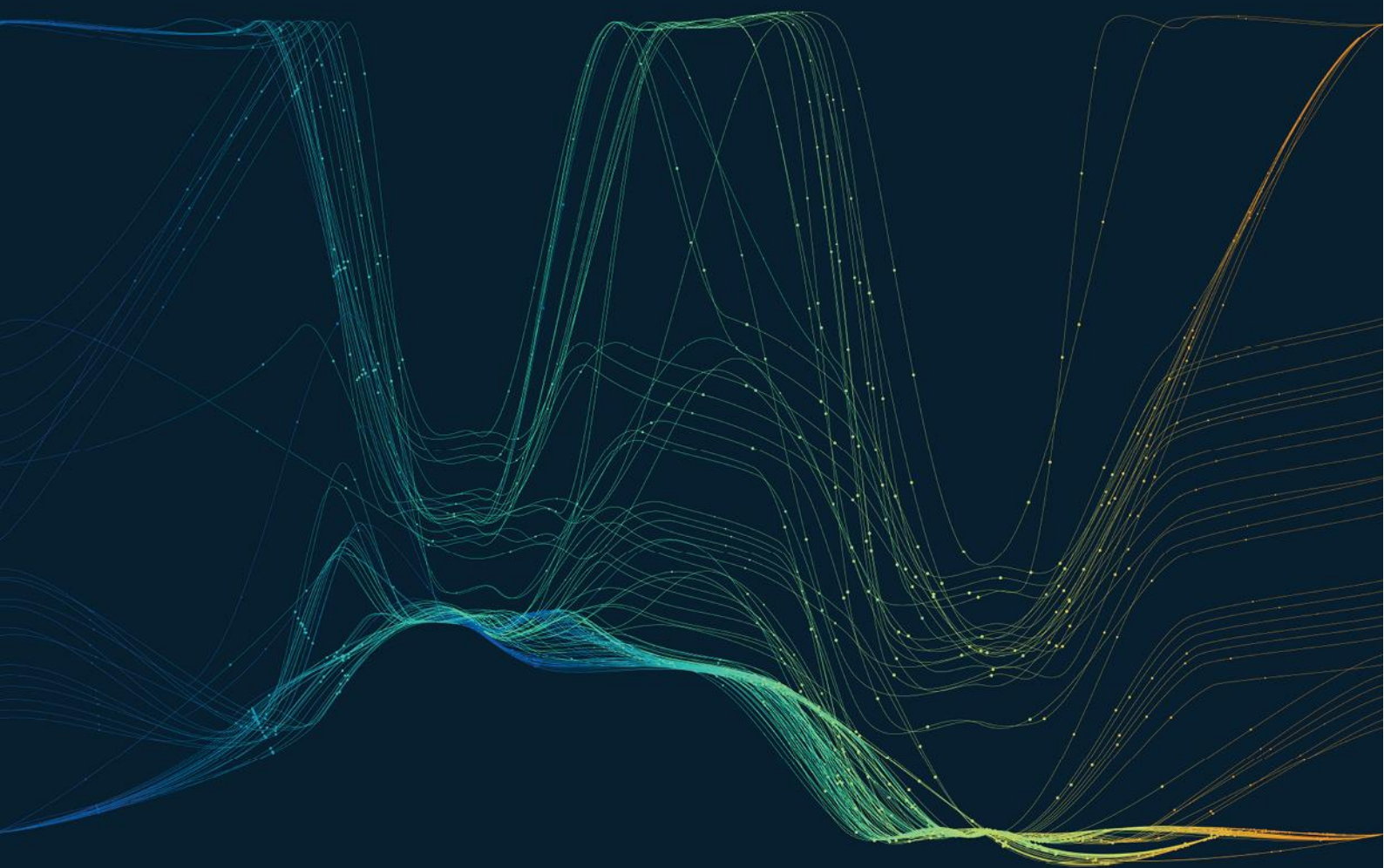
O direcție generală a Comisiei a elaborat un act legislativ cu scopul de a reglementa mai puternic sectorul agricol prin introducerea unor noi delimitări și tipuri de date pentru raportarea emisiilor de CO₂. Mai multe state membre au introdus deja soluții naționale pentru raportare în urmă cu doi ani. Dacă va fi adoptat, actul legislativ va impune statelor membre respective să își dezvolte cadrele juridice și sistemele de informații existente, astfel încât să fie compatibile cu noile delimitări și tipuri de date descrise în actul legislativ.

Direcția generală va trebui să efectueze o evaluare a interoperabilității pentru propunere, deoarece aceasta este încă deschisă pentru dezbateri (Î1) și se referă la un serviciu public digital transeuropean (Î2 și Î3) (concret, vizează fluxuri de date între organizațiile publice). Această evaluare a interoperabilității va trebui apoi să analizeze soluțiile existente și modul în care acestea pot fi (re)utilizate acestea, evitând astfel dublarea eforturilor și a resurselor.

Pe lângă aceste exemple concrete, următoarele situații reprezintă, de asemenea, un bun indicator al situațiilor în care o evaluare este de obicei valoroasă, dacă nu chiar obligatorie:

- stabilirea de noi sarcini pentru autorități
- modificări legate de comunicarea informațiilor
- modificări privind drepturile de a obține informații
- o nouă modalitate de a furniza serviciul public

3 Cum se realizează o evaluare a interoperabilității?

După ce ați utilizat arborele decizional din capitolul 2 pentru a stabili dacă este necesară o evaluare a interoperabilității, prezentul capitol vă va îndruma în procesul de efectuare a evaluării propriu-zise.

Capitolul de față are scopul de a vă oferi un ghid clar, pas cu pas, cu privire la modul de efectuare a unei evaluări a interoperabilității în conformitate cu REI. Până la sfârșitul acestui capitol, veți ști:

- care sunt principalele etape implicate într-o evaluare a interoperabilității
- cum să identificați și să documentați cerințele obligatorii
- cum să depistați efectele asupra interoperabilității transfrontaliere
- cum să identificați și să consultați părțile interesate relevante
- cum să identificați soluțiile aplicabile pentru Europa interoperabilă.

REI afirmă în mod clar că abordarea privind efectuarea evaluărilor interoperabilității trebuie să fie **proporțională și adaptată** în funcție de nivelul și amploarea realizării. Aceasta înseamnă că diferitele metodologii și instrumente vor oferi o valoare diferită în contexte diferite (a se vedea subsecțiunea 3.4 din prezentul capitol). Capitolul de față nu își propune să ofere o abordare universală, ci să vă familiarizeze cu diferite opțiuni. Aceste opțiuni diferă în funcție de circumstanțele legate de guvernanta interoperabilității generale a unei organizații publice. O astfel de guvernanta ar putea însemna, de exemplu existența unor evaluări naționale sau organizaționale sau a unor cadre informatice/de interoperabilitate (a se vedea [capitolul 5](#)). În cazul în care nu există orientări specifice privind abordarea de urmat pentru evaluările interoperabilității într-o anumită organizație, persoana care conduce evaluarea ar trebui să aleagă abordarea care aduce cel mai mare plus de valoare și, în același timp, reprezintă cea mai ușoară sarcină.

Procesul schițat în acest capitol reprezintă o **abordare cuprinzătoare a „bunelor practici”** în ceea ce privește evaluările interoperabilității, dar recunoaștem că organizațiile variază ca mărime, structură, resurse și niveluri de maturitate. Acest proces poate și ar trebui să fie adaptat contextului și constrângerilor specifice ale organizației dumneavoastră.

Cheia este menținerea principiilor de bază⁸ ale evaluării, extinzând în același timp procesul astfel încât să fie atât gestionabil, cât și relevant în circumstanțele dumneavoastră specifice. Pe măsură ce parcurgeți aceste orientări, gândiți-vă cum poate fi ajustată fiecare etapă pentru a se potrivi cu capacitățile și cerințele organizației dumneavoastră – asigurându-vă că evaluarea rămâne valoroasă și poate determina acțiuni concrete, indiferent de punctul din care porniți sau de resursele de care dispuneți.

Prima etapă constă în analizarea recomandărilor generale privind efectuarea unei evaluări a interoperabilității, înainte de a aborda mai în detaliu în fiecare etapă a procesului.

⁸ Evaluările au fost concepute astfel încât să permită interoperabilitatea transfrontalieră, asigurând în același timp includerea tuturor părților interesate relevante și creând astfel politici digitale durabile și adaptate exigențelor viitorului. Pentru a îndeplini aceste obiective, este necesar să se înțeleagă amploarea impactului cerințelor planificate și să se propună măsuri de valorificare a beneficiilor și de tratare a costurilor potențiale (considerentul 17), precum și să se aleagă o abordare proporțională și diferențiată în funcție de nivelul și amploarea cu care sunt efectuate evaluările (considerentul 19).

3.1 Recomandări generale

Recomandări generale pentru a găsi abordarea corectă:

Începeți devreme. Cele mai bune rezultate se obțin atunci când evaluările sunt efectuate într-o etapă timpurie a elaborării noilor cerințe obligatorii (de exemplu ca parte a conceperii politicilor, a propunerilor legislative sau a conceperii de noi soluții informatice) și cel mai târziu înainte de a lua decizii obligatorii.

Nu vă abateți de la scopul urmărit. Cu cât este mai precisă și mai deosebită decizia care conține cerințele (de exemplu realizarea unui singur proiect de către o autoritate locală), cu atât obiectul evaluării poate fi mai pragmatic și deci mai specific. Încercați să definiți în mod clar sfera de cuprindere și obiectivele și să vă adaptați evaluarea în funcție de acestea.

Valorificați cadrele existente. Evaluarea ar trebui să fie aliniată la cadrele organizaționale și administrative existente, astfel încât să vină în completarea fluxului de lucru administrativ. Dacă este cazul, ar trebui luate în considerare și cadrele juridice privind politicile digitale. Dacă evaluarea este legată de o evaluare prealabilă (la nivelul UE sau la nivel național), reutilizați evaluarea prealabilă respectivă și construiți pe baza ei.

Consultați-vă cu părțile interesate. Efectuarea unei evaluări a interoperabilității ar trebui să implice consultarea beneficiarilor serviciilor care sunt afectați direct (inclusiv a cetățenilor sau a reprezentanților acestora). De asemenea, ar fi recomandabil să vă consultați cu executanții, precum și cu alți actori implicați în furnizarea serviciului. Rețineți că în evaluările de acest tip se pot implica persoane care nu au experiență în gestionarea informațiilor sau în IT.

3.2 Pregătirea

Această etapă pune bazele procesului, ajutând la definirea sferei de cuprindere, la alcătuirea echipei potrivite și la stabilirea unui plan de acțiune clar. Investind timp în această etapă inițială, puteți să simplificați etapele ulterioare ale evaluării, să evitați posibilele capcane și să vă asigurați că rezultatele finale sunt atât relevante, cât și realizabile.

3.2.1 Identificați procesele care ar urma să declanșeze o evaluare a interoperabilității

În loc de a estima ad-hoc dacă este necesară o evaluare a interoperabilității, încercați să identificați procesele care vor necesita de obicei o evaluare, de exemplu ciclul legislativ, procesele de punere în aplicare sau procedurile de achiziții publice. După ce vă formați o imagine de ansamblu asupra proceselor, încercați să le restrângeți și mai mult pentru a identifica posibilul punct de intrare/de

intervenție. De exemplu, în cazul în care ciclul legislativ conține obligația de a efectua o evaluare a impactului, analizați dacă evaluarea interoperabilității ar putea fi inclusă în acest proces și etapa corespunzătoare.

3.2.1 Identificați necesitatea unei evaluări a interoperabilității

Procedura de luare a deciziilor pentru această etapă este descrisă în detaliu în [capitolul 2](#). Concret, arborele decizional din capitolul respectiv stabilește o abordare structurată pentru a evalua dacă este necesară o evaluare a interoperabilității în cazul dumneavoastră specific. Ar trebui să parcurgeți etapele ulterioare prezentate în capitolul de față numai în cazul în care evaluarea preliminară din capitolul 2 arată că este necesară o evaluare. În pofida acestui fapt, chiar dacă nu aveți obligația legală de a efectua o evaluare, puteți realiza una în mod voluntar.

3.2.2 Definiți sfera de cuprindere și obiectivele evaluării

Definirea sferei de cuprindere și a obiectivelor evaluării interoperabilității influențează restul procesului. Sfera de cuprindere determină limitele obiectului care va fi evaluat (inclusiv schimburile de date, sistemele, procesele sau serviciile care vor fi examinate și profunzimea examinării). Obiectivele clarifică scopul pe care intenționați să îl realizați prin evaluare (de exemplu să identificați anumite lacune în materie de interoperabilitate sau să evaluați conformitatea cu anumite standarde).

Este important de reținut că sfera de cuprindere și obiectivele ar trebui să fie adaptate contextului specific al proiectului și organizației dumneavoastră. Țineți seama de natura și complexitatea proiectului evaluat, precum și de structura organizatorică și de resursele disponibile. O inițiativă transfrontalieră la scară largă poate necesita o evaluare cuprinzătoare. În cazul unui proiect mai mic, localizat, poate fi benefică o abordare mai concentrată.

Atunci când definiți sfera de cuprindere și obiectivele, reflectați asupra capacității organizației dumneavoastră de a efectua evaluarea. Aceasta nu cuprinde numai resursele financiare, ci și timpul, cunoștințele de specialitate și accesul la informațiile necesare. Obiectivul este de a găsi un echilibru între rigurozitate și caracterul practic, pentru a asigura că evaluarea este atât relevantă, cât și ușor de gestionat având în vedere constrângerile. Ținând seama de toate acestea, deși evaluarea trebuie să vizeze întotdeauna un serviciu public digital transeuropean, nu uitați că sfera de cuprindere și obiectivele pot varia foarte mult nu numai între statele membre și entitățile Uniunii, ci și la nivelul statului membru de care aparțineți și în cadrul organizației dumneavoastră.

3.2.3 Alcătuiți o echipă de evaluare multidisciplinară

Formarea echipei potrivite este esențială pentru efectuarea unei evaluări eficiente a interoperabilității. În scenariul ideal, aceasta ar consta într-un grup divers de experți, dar recunoaștem că organizațiile pot avea competențe și resurse limitate. Secretul este să căutați cea mai bună combinație posibilă de competențe având în vedere constrângerile.

Într-un scenariu ideal, echipa dumneavoastră de evaluare ar combina mai multe seturi de competențe și perspective. Analizați posibilitatea de a include în echipă membri cu cunoștințe de specialitate în domenii precum:

- aspectele juridice și normative ale schimbului de date (interoperabilitate)
- analiza proceselor operaționale
- gestionarea datelor, inclusiv expertiza semantică și guvernanta
- arhitectura informatică și integrarea sistemelor
- cunoștințe în domenii specifice relevante pentru cerințele obligatorii care fac obiectul evaluării și serviciile afectate.

Nu uitați că o persoană poate fi calificată în mai multe domenii de competență. În cazul în care resursele sunt limitate, acordați prioritate celor mai importante competențe pentru contextul de evaluare specific. De asemenea, puteți lua în considerare opțiunea de a implica temporar experți sau consultanți externi pentru a compensa eventualele lipsuri majore de cunoștințe de specialitate din cadrul echipei dumneavoastră.

Dimensiunea echipei ar trebui să fie proporțională cu amploarea evaluării. În cazul evaluărilor de mică anvergură, o echipă mică și focalizată ar putea fi suficientă, iar un proiect mai amplu și mai complex poate necesita o echipă mai extinsă.

3.2.4 Identificați părțile interesate relevante

Începeți să identificați părțile interesate pentru care ar putea fi relevante cerințele obligatorii, de exemplu întrebându-vă cine ar putea fi afectat de acestea la momentul:

- punerii în aplicare – de exemplu, cine este implicat în fiecare parte a procesului?
- furnizării serviciilor – de exemplu, ce organizații trebuie implicate pentru o prestare de succes?
- prestarea propriu-zisă – de exemplu, cine trebuie să interacționeze cu cine?
- sau conducerea – de exemplu, cine se implică în asigurarea coerenței?

Aceste părți interesate pot fi publice sau private (întreprinderi), cetățeni sau entități ale Uniunii. Ele vor trebui consultate într-o etapă ulterioară. Dacă sunt identificate din timp, aceste părți interesate ar putea chiar să contribuie deja la realizarea următoarei etape (de exemplu identificarea cerințelor obligatorii). Nu este necesar să se identifice absolut fiecare parte interesată, ci mai degrabă să se identifice categoriile (de exemplu toți cetățenii sau doar un anumit grup, toate întreprinderile sau doar anumite sectoare).

3.3 Analiza inițială

Următoarea etapă presupune examinarea documentației, a politicilor și a serviciilor existente pentru a identifica și a înțelege principalele elemente care vor influența evaluarea.

Această etapă are trei scopuri:

1. colectarea și examinarea documentației și a politicilor relevante care descriu cerințele care afectează interoperabilitatea;
2. identificarea și documentarea clară a cerințelor obligatorii care sunt esențiale pentru evaluarea dumneavoastră;

3. cartografierea serviciilor publice digitale transeuropene care sunt afectate de aceste cerințe.

Pe măsură ce parcurgeți următoarele trei subsecțiuni, amintiți-vă că profunzimea și amploarea analizei dumneavoastră ar trebui să fie proporționale cu sfera de cuprindere a evaluării, astfel cum a fost definită în etapa de pregătire. Scopul este de a crea o bază solidă de cunoștințe pe care să se bazeze restul procesului de evaluare.

3.3.1 Examinați documentația și politicile care descriu cerințele

Scopul principal al acestei etape este de a reuni și analiza toate documentele relevante pentru înțelegerea cerințelor noi sau modificate (indiferent dacă sunt menționate explicit sau doar implicit). Pe baza acestei examinări vor fi identificate cerințele obligatorii care se vor afla în centrul evaluării în etapa următoare.

Este important de precizat că natura și amploarea documentației disponibile pot varia semnificativ, în funcție de etapa actuală a proiectului sau a inițiativei evaluate (indiferent dacă este vorba de faza de elaborare a legislației, faza de concept și proiectare sau o fază ulterioară).

În continuare se prezintă pe scurt pașii care ar putea fi parcurși, în funcție de stadiul actual al procesului care duce la realizarea unui serviciu public digital.

1. Identificați și obțineți toate documentele relevante. Acestea pot fi nu doar actele juridice care stabilesc cerința, ci și surse secundare cum ar fi documentația tehnică sau comunicările cu privire la documentul care conține cerințele. Căutați de la bun început în cât mai multe surse, pentru a vă asigura că nu pierdeți din vedere informații esențiale – de exemplu, extindeți căutarea dincolo de documentul obligatoriu în care sunt descrise cerințele și analizați contextul în care sunt stabilite sau vor fi puse în aplicare acestea. Contextul poate cuprinde și alte obligații existente privind schimbul de date, care nu sunt reglementate în prezent.
2. Clasificați documentele în funcție de tip și de relevanța lor pentru interoperabilitate.
3. Efectuați o examinare inițială pentru a înțelege sfera de cuprindere și conținutul fiecărui document.
4. Creați un rezumat sau un index al documentelor cheie și a relevanței acestora pentru cerințele de interoperabilitate.
5. Identificați eventualele lipsuri în documentație pe care ar putea fi necesar să le completați.

Alte considerații:

- luați în considerare atât sursele de documentare interne, cât și pe cele externe;
- verificați cu atenție versiunea, pentru a vă asigura că lucrați cu informații actualizate;
- căutați trimiteri la standarde sau la alte cerințe externe care ar putea avea un impact asupra interoperabilității;
- notați orice ambiguități sau inconsecvențe pe care le găsiți în documentație, pentru a efectua investigații suplimentare.

Nu uitați că scopul acestei etape nu este de a analiza cerințele în profunzime, ci de a vă forma o imagine de ansamblu rezonabilă asupra peisajului documentat. Aceasta va servi drept bază pentru o analiză mai detaliată în etapele următoare.

3.3.2 Identificați cerințele obligatorii relevante

Scopul acestei etape este de a **identifica și documenta cerințele obligatorii** pe care intenționați să le evaluați (a se vedea [capitolul 2](#) pentru mai multe informații cu privire la semnificația sintagmei „cerință obligatorie”). Vă atragem atenția asupra faptului că se poate efectua o singură evaluare a

interoperabilității pentru a aborda un ansamblu de cerințe obligatorii (de obicei, atunci când toate acestea urmează a fi stabilite prin același proces decizional).

Va trebui să documentați cerințele, deoarece acestea vă vor ajuta în discuția cu privire la impactul acestor cerințe, care este scopul evaluării interoperabilității. Rețineți că acest exercițiu nu este întotdeauna simplu. Este posibil ca unele cerințe să nu fie explicite și evidente de la bun început, ci să poată fi identificate abia în urma unei analize aprofundate și de specialitate.

Examinați documentele pe care le-ați identificat deja și extrageți cerințele obligatorii care:

- se referă la un serviciu public digital:
 - o au o dimensiune digitală, în sensul că procesele subiacente sunt digitalizate sau automatizate; se ocupă de date; presupun crearea sau utilizarea de soluții digitale; oferă un canal digital pentru prestarea serviciilor sau sunt furnizate prin intermediul unor rețele și sisteme informatice
 - o presupun o interacțiune între organizații publice, adică sunt furnizate de entități ale Uniunii sau de organisme din sectorul public unele altora sau unor persoane fizice sau juridice din Uniune
- au o dimensiune transeuropeană:
 - o presupun o interacțiune ce depășește granițele statului membru, o interacțiune între entitățile Uniunii sau o interacțiune între entitățile Uniunii și organisme din sectorul public.

Realizați o analiză temeinică: în cazul în care procesul de evaluare nu depistează existența unei cerințe obligatorii, mai târziu acest lucru poate crea uneori probleme de interoperabilitate transfrontalieră pentru executanți⁹.

După ce ați identificat cerințele, puteți alege metoda care funcționează cel mai bine pentru a documenta cerințele identificate¹⁰. În general, este bine să evitați folosirea diatezei pasive atunci când se documentați cerințele, deoarece acest lucru duce adesea la neclarități în identificarea actorilor (adică a celor implicați). Asigurați-vă că extrasul include informațiile necesare pentru a se califica drept cerință obligatorie, deoarece este posibil ca evaluarea dumneavoastră să fi utilizat informații obținute din contextul documentului obligatoriu (nu din documentul propriu-zis).

În funcție de etapa din cadrul proiectului în care sunt stabilite cerințele, se pot dovedi utile diferite metode de identificare și de documentare a cerințelor (de exemplu studierea experiențelor utilizatorilor sau a cazurilor de utilizare la începutul ciclului legislativ). Așadar, atunci când documentați cerințele identificate, nu pierdeți din vedere publicul preconizat pentru evaluarea interoperabilității. Deși evaluarea trebuie să fie publicată pe un site oficial, adică să fie pusă la dispoziția publicului, pe de altă parte ea va sta cel mai probabil și la baza proceselor ulterioare din ciclul de viață al unui serviciu public digital. Prin urmare, analizați dacă raportul de evaluare va fi comunicat celorlalți ca atare sau dacă veți elabora un document diferit pentru consultările cu părțile interesate, pentru achizițiile publice sau pentru punerea în aplicare, de exemplu. Dacă da, ajustați-vă metodele în consecință. Documentația

⁹De exemplu, lipsa cerințelor de interoperabilitate a cauzat în trecut regândirea abordării strategice a facturării electronice: [Report on the effects of Directive 2014/55/EU on the Internal Market and on the uptake of electronic invoicing in public procurement \(Raport privind efectele Directivei 2014/55/UE asupra pieței interne și asupra adoptării facturării electronice în domeniul achizițiilor publice\) – Comisia Europeană \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Portalul de date deschise al UE oferă un [ghid de vizualizare a datelor detaliat](#), care include diverse tehnici, de la diagrame la grafice și relatări.

dumneavoastră va depinde totodată de tipul cerințelor obligatorii pe care le descrieți (de exemplu cerințe operaționale, funcționale și nefuncționale sau cerințe tehnice).

După cum s-a menționat mai sus, cerințele vor face în general parte dintr-un proces mai amplu, reglementând doar anumite părți ale acestuia. Prin urmare, este logic să analizați procesul general mai amplu și să vă adaptați documentația la particularitățile lui. În acest scop, puteți:

1. să transpuneți cerințele într-o diagramă de proces;
2. să enumerați cerințele într-o formă reutilizabilă (de exemplu pentru o procedură de ofertare)¹¹.

3.3.3 Cartografiați serviciile publice digitale transeuropene afectate

Pentru a evalua locurile și modurile în care cerințele obligatorii identificate vor afecta serviciul public digital transeuropean, o opțiune logică este să se pună accentul pe vizualizarea serviciului propriu-zis, inclusiv a dimensiunii sale transeuropene (de exemplu a conectării peste granițele statelor membre, între entitățile Uniunii sau între entitățile Uniunii și organisme din sectorul public, prin intermediul rețelelor și al sistemelor lor informatice). Scopul este de a identifica și vizualiza schimburile de date și interacțiunile transfrontaliere necesare pentru ca serviciul public să fie furnizat în mod eficace. În acest mod, puteți pregăti calea pentru o evaluare a efectelor cerințelor asupra interoperabilității transfrontaliere, cu alte cuvinte exact asupra schimburilor de date și a interacțiunilor identificate anterior.

Această sarcină poate fi abordată în multe moduri, dar următoarea secțiune prezintă o modalitate posibilă de a înțelege atât serviciul propriu-zis, cât și interacțiunile transfrontaliere care dau naștere unor considerații privind interoperabilitatea:

Mai întâi, vizualizați serviciul analizând următoarele:

- Care este obiectivul general al deciziei aferente? (context relevant și punct de orientare)
- Cine este implicat? (actori precum întreprinderile, cetățenii etc.)
- Ce se întâmplă? (se verifică date? se eliberează probe?)
- Când se întâmplă? (dependență de timp? dependență de un anumit proces?)
- Unde se întâmplă? [în cadrul serviciului administrativ? al unor baze de date? într-un loc (fizic) specific?]
- De ce se întâmplă? (temei juridic, inclusiv o eventuală subsidiaritate)

Puteți vizualiza toate acestea în diferite moduri (de exemplu sub forma parcursului utilizatorului, a unui arbore decizional sau a unei diagrame a procesului). De asemenea, puteți cartografia cerințele într-un instrument de vizualizare a arhitecturii serviciilor [de exemplu utilizând [Arhitectura europeană de referință a interoperabilității \(EIRA\)](#)].

¹¹ În cazurile în care evaluarea interoperabilității este legată de achiziționarea de sisteme TIC, specificațiile tehnice ale dosarelor de achiziții ar trebui să îndeplinească cerințele definite în [specificatiile tehnice TIC eligibile pentru a fi utilizate drept referințe în cadrul achizițiilor publice](#), care pot fi considerate soluții de interoperabilitate.

În ceea ce privește dimensiunea transeuropeană a serviciului public digital (de exemplu conexiunea transfrontalieră necesară între organizațiile publice pentru a furniza serviciul respectiv), luați în considerare următoarele aspecte pentru a corela cerințele identificate cu serviciul:

1. Identificați schimburile de date necesare:

- încercați (pe baza descrierii serviciului și a cerințelor obligatorii) să cartografiați cazurile specifice în care trebuie să fie schimbate sau partajate date cu servicii din alte state membre sau cu entități ale Uniunii;
- precizați nevoile în materie de informații care ar fi îndeplinite în fiecare caz prin schimbul de date (de exemplu identificarea persoanelor fizice, informații privind siguranța produselor sau date administrative privind organizațiile).

2. Identificați serviciile colaboratoare:

- pentru fiecare schimb de date, determinați serviciile publice relevante din alte state membre sau entitățile Uniunii cu care trebuie să interacționeze serviciul;
- observați autoritățile sau instituțiile responsabile pentru aceste servicii partenere.

3. Caracterizați interacțiunile:

- descrieți natura fiecărei interacțiuni (de exemplu extragerea de date, transmiterea și verificarea datelor);
- identificați tipul de date care fac parte din interacțiune și analizați opțiunea de a defini grupurile de date pentru a obține un nivel de granularitate care să permită reutilizarea datelor existente;
- identificați direcția fluxului de date (unidirecțională sau bidirecțională);
- observați orice cerințe specifice pentru aceste interacțiuni (de exemplu în timp real sau pe loturi, precum și frecvența).

În continuare, puteți cartografia și conexiunile.

4. Creați o reprezentare vizuală a acestor interacțiuni:

Vizualizările de acest tip, de exemplu o diagramă arhitecturală, vor aduce la rândul lor un plus de valoare semnificativ procesului ulterior de evaluare. Pentru prima etapă, puteți utiliza diagrame flux, parcursuri ale utilizatorilor sau alte metode de vizualizare.

După cartografierea acestor conexiuni, este important să analizați și ce ar însemna în mod specific punerea în aplicare a cerinței obligatorii. Prin urmare, ar trebui să acordați atenție și aspectelor de mai jos.

5. Identificați dependențele:

- observați orice dependență de sistemele, standardele sau protocoalele specifice necesare pentru aceste interacțiuni (de exemplu, atunci când o parte a datelor este păstrată în registre de bază, luați în considerare dependențele față de registrul de bază relevant pentru a asigura reutilizarea datelor respective)
- evidențiați orice soluții de interoperabilitate existente care sunt deja în uz sau planificate.

6. Analizați scalabilitatea:

- evaluați potențialul de reutilizare a serviciului în contextul cerințelor specifice – ar putea fi refolosit și în alte cazuri de utilizare?

- analizați posibilele modificări ale cerințelor privind schimbul de date de-a lungul timpului (de exemplu, s-ar putea modifica tipul sau volumul datelor sau frecvența interacțiunilor).

Rezultatul acestor eforturi ar putea consta într-o hartă sau o diagramă care să arate modul în care serviciul dumneavoastră public interacționează cu alte servicii la nivel transfrontalier. Aceasta ar putea conține:

- o reprezentare vizuală a conexiunilor dintre servicii (de exemplu, detaliind tipurile de date schimbate și natura fiecărei interacțiuni);
- o listă a serviciilor partenere și a autorităților responsabile;
- dependențele observate și cerințele de interoperabilitate.

Aceste cartografieri ar putea servi drept punct de referință pentru procesul de evaluare, contribuind la identificarea potențialelor probleme sau cerințe în materie de interoperabilitate. De exemplu, le puteți utiliza pentru a vă consulta cu părțile interesate și pentru a găsi împreună neconcordanțe (logice, juridice sau de formatare/documentare), aspecte neclare sau suprapuneri. Totodată, ele vor indica dependențele față de alte servicii, organizații sau procese care ar putea fi afectate atunci când se ia o decizie cu privire la cerința obligatorie respectivă.

3.3.4 Obțineți implicarea părților interesate

În această etapă a evaluării ar trebui detaliată lista părților interesate întocmită în faza de pregătire. Consultările pot fi utilizate în mai multe scopuri: ele pot contribui la o mai bună documentare a cerințelor și a serviciilor în cauză (astfel cum s-a menționat mai sus). De asemenea, vă pot ajuta să explicați mai bine părților interesate chestiunea vizată și să evaluați oportunitățile pentru o mai bună interoperabilitate transfrontalieră în viitor.

Întrucât accentul se pune pe serviciile publice digitale transeuropene și pe interoperabilitatea transfrontalieră a acestora, două grupuri de părți interesate sunt deosebit de relevante pentru evaluare:

Utilizatorii serviciilor publice digitale: beneficiarii serviciilor (persoane fizice sau juridice) care se bazează pe interacțiunea transfrontalieră a serviciilor publice digitale pentru a utiliza aceste servicii în mod efectiv.

Efectuarea unei evaluări a interoperabilității presupune consultarea acestor beneficiari ai serviciilor (inclusiv a cetățenilor sau a reprezentanților acestora) cu scopul de a evalua posibilele efecte. Se obține astfel un feedback valoros cu privire la proporționalitatea cerinței obligatorii în raport cu obiectivul inițial al introducerii sale (cu alte cuvinte, este această cerință proporțională cu beneficiul preconizat al introducerii sale?). De asemenea, devine posibilă măsurarea eficacității cerinței (cu alte cuvinte, cerința obligatorie va contribui la realizarea obiectivului pentru care a fost instituită?). În acest mod, cerințele pot fi adaptate în mod corespunzător înainte de luarea unei decizii obligatorii. Rețineți însă că în evaluările de acest tip se pot implica persoane care nu au experiență în gestionarea informațiilor sau în IT, și adaptați-vă comunicările în consecință.

Organizațiile publice din alte state membre sau de la nivelul UE sunt entități ale Uniunii sau organisme din sectorul public care reglementează, furnizează, gestionează sau implementează servicii publice digitale transeuropene.

Ele cuprind părți interesate din întregul ciclu de viață al serviciului (de exemplu responsabili cu elaborarea politicilor, informaticieni și alte grupuri de utilizatori afectați din cadrul organizației publice, de exemplu din cadrul furnizorilor de servicii). Dacă nu vă este clar cum ar trebui consultate aceste părți interesate, puteți consulta și capitolul 7 din [setul de instrumente pentru o mai bună legiferare al Comisiei Europene](#). Rețineți că, pentru a asigura interoperabilitatea, ar putea fi necesară aprofundarea unor domenii de politică specifice. Prin urmare, un alt exemplu de consultare a părților interesate ar putea fi consultarea experților din aceste domenii.

Rețineți, de asemenea, că cerința de a desfășura consultări prevăzută la articolul 3 din REI nu înseamnă că aceste consultări trebuie să se desfășoare în plus față de consultările care fac parte din alte procese. Integrarea cu procesele existente este posibilă și, de altfel, ferm încurajată pentru a valorifica sinergiile disponibile (a se vedea [capitolul 5](#)).

Implicarea părților interesate poate să nu se limiteze la această etapă inițială, întrucât și rezultatul următoarei etape (evaluarea) poate fi validat împreună cu părțile interesate.

3.4 Evaluarea interoperabilității transfrontaliere

După ce am stabilit baza evaluării pe care o veți efectua, trecem acum la partea centrală a procesului de evaluare a interoperabilității. Această etapă presupune o evaluare a efectelor cerințelor obligatorii asupra interoperabilității transfrontaliere din mai multe perspective, în conformitate cu EIF.

În următoarele subsecțiuni, vom explora modul în care pot fi analizate efectele asupra interoperabilității transfrontaliere – ținând seama de aspectele juridice, organizaționale, semantice și tehnice – și vom oferi exemple de bune practici pentru abordarea acestei sarcini.

3.4.1 Analizați efectele asupra interoperabilității transfrontaliere

REI nu prevede o singură metodă obligatorie, dar afirmă că EIF este un instrument de sprijin [articolul 3 alineatul (2) din REI].

Astfel cum s-a explicat mai sus, este necesar să se țină seama de faptul că **evaluarea nu trebuie neapărat să arate calea către o interoperabilitate deplină, însă ar trebui să contribuie la detectarea unor modalități de sporire a interoperabilității**. Dacă organizația publică din care faceți parte a decis deja să utilizeze o metodă de evaluare, vă rugăm să urmați această decizie (a se vedea [capitolul 5](#)).

Dacă veți porni de la EIF ca punct de plecare principal pentru evaluare, veți analiza măsura în care cerințele propuse facilitează sau împiedică interoperabilitatea. De asemenea, EIF v-ar putea indica dacă sunt necesare cerințe suplimentare. La considerentul 21 se precizează că evaluarea ar trebui să analizeze efectele cerințelor obligatorii planificate, având în vedere originea, natura, particularitatea și amploarea efectelor respective. Pentru a acorda atenție acestor aspecte, cele patru dimensiuni ale EIF pot constitui un prim punct de plecare.

3.4.1.1 Evaluați aspectele juridice

Scopul este de a evalua măsura în care cerințele obligatorii permit organizațiilor publice care își desfășoară activitatea în temeiul unor cadre juridice, al unor politici și al unor strategii diferite să colaboreze pentru a furniza servicii publice digitale transeuropene. Această evaluare ar trebui să țină seama de factori precum consecvența dintre cerință și actele cu putere de lege și normele administrative existente, posibilitatea unor conflicte sau neconcordanțe cu alte cadre juridice, inclusiv cu politicile digitale ale UE și fezabilitatea punerii în aplicare și a unor măsuri de asigurare a respectării cerinței.

3.4.1.2 Evaluați aspectele organizaționale

Scopul este de a evalua măsura în care cerințele obligatorii ajută sau nu organizațiile publice să își alinieze procesele operaționale, responsabilitățile și așteptările astfel încât să obțină o furnizare neîntreruptă și de înaltă calitate a serviciilor publice digitale transeuropene. În ce măsură creează cerințele obligatorii oportunități sau riscuri pentru organizații și pentru modul lor de funcționare? De exemplu, prin intermediul lor se stabilesc noi sarcini care vor trebui încorporate sau (re)alocă responsabilități?

3.4.1.3 Evaluați aspectele semantice

Scopul este de a evalua măsura în care cerințele obligatorii asigură păstrarea formatului exact și înțelegerea sensului precis al datelor și informațiilor schimbate, în toate etapele schimbului necesar pentru furnizarea serviciilor publice digitale transeuropene afectate. În ce măsură creează cerințele obligatorii oportunități sau riscuri pentru schimbul relevant de date la nivel transfrontalier? De exemplu, se încurajează prin ele utilizarea unor vocabulare controlate sau se utilizează concepte noi?

3.4.1.4 Evaluați aspectele tehnice

Scopul este de a evalua măsura în care cerințele obligatorii ajută diferitele părți să se interconecteze într-un mod securizat și adecvat, astfel încât să poată furniza serviciile publice digitale transeuropene.

La momentul redactării prezentei versiuni a orientărilor, nu există un instrument care să acopere de unul singur toate aceste aspecte. În prezent, pe portalul Europa interoperabilă există o primă versiune cu ajutorul căreia puteți raporta rezultatele în formatul prevăzut în anexa la regulament.

Deocamdată, următorul exemplu poate oferi o primă idee cu privire la întrebările necesare pentru a permite interoperabilitatea transfrontalieră și, prin urmare, primele puncte de intervenție pentru identificarea posibilelor efecte ale cerințelor obligatorii asupra interoperabilității transfrontaliere.

Exemplu: Cetățenii cu dizabilități se confruntă în continuare cu probleme atunci când își utilizează cardul național pentru dizabilitate în alte state din UE. Este clar că aceste probleme trebuie rezolvate. În mod ideal, cardurile naționale pentru dizabilitate ar trebui să devină digitale, dar acest lucru dă naștere unor întrebări dificile legate de interoperabilitate. De exemplu:

- **Juridic:**
 - Cum se poate asigura că orice dovadă a dizabilității (de exemplu un card digital) emisă de o autoritate competentă dintr-un stat membru este legal valabilă și într-un alt stat membru?
 - Cum se verifică dacă conținutul unei dovezi digitale a dizabilității este suficient pentru a dovedi conformitatea cu cerințele de procedură ale unui alt stat membru?
 - Conținutul unei dovezi transfrontaliere a dizabilității poate face obiectul unui schimb transfrontalier în conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor?
- **Organizațional:**
 - Ce organizație publică are dreptul să emită dovada dizabilității în context transfrontalier (de exemplu pentru o persoană care locuiește și lucrează într-un alt stat membru)?
 - Cum solicită organizațiile publice dovada dizabilității într-un context transfrontalier?
- **Semantic:**
 - Cum se poate asigura înțelegerea tuturor elementelor acestei dovezi a dizabilității?
 - Cum se poate asigura că înțelesul este același pentru toți participanții?
- **Tehnic:**
 - Dovada dizabilității este eliberată într-un format care poate fi prelucrat de orice organizație publică solicitantă?
 - Există vreun sistem tehnic pentru schimbul transfrontalier al dovezii dizabilității care să fie interoperabil pentru toate părțile implicate în schimbul de date?

3.4.1.5 Bune practici pentru detectarea efectelor asupra interoperabilității transfrontaliere

Prezentăm mai jos câteva abordări diferite, toate bazate pe EIF, care pot fi utilizate ca instrumente de sprijin atunci când se efectuează evaluarea interoperabilității transfrontaliere. Toate aceste abordări respectă cerința legală de a efectua evaluarea într-un „mod corespunzător”.

3.4.1.5.1 Primul exemplu de bune practici: cerințe obligatorii în cadrul politicilor (verificări digitale)

Adesea, cerințele obligatorii din textele juridice nu sunt redactate de o echipă multidisciplinară, iar unele aspecte ale implementării digitale ar putea să nu fie luate în considerare. În astfel de cazuri, evaluarea este mai degrabă un exercițiu de descoperire în care actorii constată că politica include cerințe obligatorii și iau cunoștință de anumite consecințe ulterioare punerii în aplicare pe care este posibil să nu le fi analizat anterior. În plus, politicile pot fi puse în aplicare în moduri foarte diferite și, în multe cazuri, nici nu își propun să prescrie o manieră de punere în aplicare. Aceasta înseamnă că evaluările interoperabilității politicilor se confruntă cu două provocări suplimentare:

- este posibil ca persoanele care elaborează cerințele să aibă puține cunoștințe privind implementarea digitală;
- pentru multe întrebări privind implementarea digitală ar putea să nu existe încă niciun răspuns, deoarece procesul se află încă într-o fază incipientă.

Pentru a răspunde acestor provocări, Comisia și mai multe state membre au transpus în ultimii ani EIF în liste de verificare practice, care sunt mai ușor de înțeles de către factorii de decizie și care pot primi mai ușor un răspuns¹². Aceste chestionare pot fi un punct de plecare pentru factorii de decizie care doresc să descopere în ce mod poate fi îmbunătățită interoperabilitatea transfrontalieră cu ajutorul unei politici sau ce riscuri creează noi provocări pentru fluxul transfrontalier de date. De asemenea, ele pot sugera factorilor de decizie alte măsuri pe care le pot lua atunci când aprofundează problemele încă nesoluționate (de exemplu prin implicarea unor experți din alte medii profesionale).

3.4.1.5.2 Al doilea exemplu de bune practici: cadru de interoperabilitate specializat ca referință

Demersurile legate de evaluarea unică pot fi mai ușoare dacă organizația în ansamblu are deja o guvernanta a interoperabilității aliniată la EIF. În acest caz, nu este necesar ca evaluarea să fie efectuată pornind de la EIF. Utilizarea cadrelor de interoperabilitate specializate (de exemplu un cadru de interoperabilitate național sau sectorial) pentru a efectua evaluarea facilitează crearea unui mai mare plus de valoare și ar putea simplifica abordarea. Următoarele exemple prezintă procese de guvernanta a interoperabilității care sunt aliniate la EIF și pe care le-ați putea recunoaște din experiența proprie.

- Unele state membre au „transpus” EIF într-o **lege națională privind interoperabilitatea** și au adăugat cerințe specifice contextului din statul respectiv¹³. În astfel de cazuri, evaluarea poate examina în ce măsură s-ar încadra cerințele obligatorii în această structură.
- Unele state membre au introdus **arhitecturi naționale de referință a interoperabilității** care sunt aliniate la EIF (unele dintre acestea se bazează pe EIRA)¹⁴. Evaluarea ar putea examina în ce măsură se încadrează cerințele în arhitecturile naționale respective.
- Unele state membre au introdus **cadre de guvernanta a datelor** care încorporează recomandările EIF. Evaluarea se poate baza pe practicile respective.
- Unele organizații internaționale, cum ar fi Banca Mondială, au utilizat EIF ca principiu director pentru inițiativele lor, cum ar fi [ID4D \(Identificare în vederea dezvoltării\)](#), care urmărește să ajute practicienii să conceapă și să pună în aplicare sisteme de identificare (ID) incluzive și de încredere.

Exemple de întrebări legate de alinierea la un cadru național sau specializat:

- cum se încadrează cerințele în guvernanta interoperabilității din organizația mea?
- cum se încadrează cerințele în configurația arhitecturală?
- am documentat fluxurile de date afectate, astfel cum prevede configurația națională în materie de interoperabilitate?

3.4.1.5.3 Al treilea exemplu de bune practici: instrumente reutilizabile

Acest punct de plecare este relevant pentru toate organizațiile care nu dispun de o metodă specifică de evaluare (a interoperabilității) sau care au o astfel de metodă specifică, dar care nu este aliniată la EIF. Este, de asemenea, o abordare valoroasă pentru evaluarea mai specifică a cerințelor obligatorii (de exemplu pentru verificarea conformității cu un standard).

¹² Ca exemplu, se pot menționa practicile din [Instrumentul nr. 28 din setul de instrumente pentru o mai bună legislație al Comisiei Europene](#), [legislația adaptată mediului digital \(digst.dk\)](#) din Danemarca și [Digitalcheck: Rafinarea versiunii beta pas cu pas | DigitalService \(bund.de\)](#) din Germania.

¹³ Se pot găsi astfel de exemple în Observatorul Cadrelor Naționale de Interoperabilitate, [NIFO – National Interoperability Framework Observatory](#).

¹⁴ De exemplu, [Polonia](#) și [Malta](#).

Au fost concepute mai multe soluții pentru a sprijini o evaluare bazată pe EIF în diferite scopuri. Toate aceste soluții vor trebui adaptate pentru a fi pe deplin compatibile cu evaluările interoperabilității în viitor, dar pot oferi deja câteva orientări utile și în prezent. În cazul în care evaluarea arată un punctaj ridicat, efectul asupra interoperabilității transfrontaliere ar trebui să fie unul pozitiv; un nivel scăzut de aliniere ar trebui să genereze un scor scăzut. În continuare se prezintă câteva exemple de astfel de instrumente.

- Pentru evaluările care vizează o modificare adusă unui serviciu public digital existent: [instrumentele de maturitate a interoperabilității](#) (IMAPS, SIQAT și GIQAT). Acestea sunt instrumente de autoevaluare folosite pentru a evalua maturitatea din punctul de vedere al interoperabilității a serviciilor publice digitale de la toate nivelurile de guvernare. Ca atare, ele oferă puncte de plecare valoroase, însă ar trebui adaptate deoarece evaluările interoperabilității se referă la cerințele obligatorii, nu la serviciile publice digitale specifice. În cazul în care se alege o astfel de soluție, ar trebui puse la dispoziție chestionare online pentru a calcula un punctaj al maturității interoperabilității, împreună cu recomandări privind raportarea.
- Pentru evaluările care vizează un standard sau o specificație: [CAMSS](#) este un instrument de autoevaluare menit să evalueze sprijinul pentru interoperabilitate al standardelor și/sau specificațiilor alese. În vederea raportării, ar trebui să se pună la dispoziție un chestionar online pentru a calcula un punctaj al interoperabilității.

3.5 Identificarea soluției

Un principiu esențial evidențiat în REI vizează importanța și valoarea reutilizării soluțiilor de interoperabilitate existente (de exemplu componente standardizate sau vocabulare de bază) pentru a promova interoperabilitatea, armonizarea și utilizarea eficace a resurselor publice. Această abordare nu numai că îmbunătățește interoperabilitatea transfrontalieră, ci de asemenea contribuie la eficiența din punctul de vedere al costurilor și la asigurarea coerenței între serviciile publice din UE.

REI precizează că, în cursul procesului de evaluare a interoperabilității, organizațiile trebuie să evalueze aplicabilitatea și, prin urmare, posibilitatea de reutilizare a soluțiilor existente, în special a celor desemnate drept „soluții pentru Europa interoperabilă”. Acestea sunt soluții de interoperabilitate (de exemplu standarde, componente și vocabulare de bază) care au fost verificate de Comitetul pentru Europa interoperabilă și recomandate de acesta datorită potențialului lor de a îmbunătăți sau de a institui interoperabilitatea (transfrontalieră) acolo unde este necesar.

Obiectivele principale ale acestei etape sunt următoarele:

1. să identifice soluțiile relevante pentru Europa interoperabilă care ar putea răspunde nevoilor în materie de interoperabilitate identificate în evaluarea dumneavoastră;
2. să evalueze modul în care ar putea fi integrate aceste soluții în serviciul dumneavoastră pentru a spori interoperabilitatea;
3. să analizeze alte cataloage de soluții reutilizabile, fie la nivelul UE, fie la nivel național, care ar putea oferi abordări adecvate.

Atunci când se acordă prioritate reutilizării soluțiilor existente, dezvoltarea serviciilor interoperabile poate fi accelerată, dublarea eforturilor poate fi redusă și se poate asigura corelarea cu standardele și practicile consacrate în întreaga UE.

În următoarele subsecțiuni, vom analiza modul în care pot fi identificate și evaluate efectiv aceste soluții, precum și modul în care ar putea fi eventual adaptate în contextul serviciului dumneavoastră specific și al cerințelor specifice privind interoperabilitatea.

3.5.1 Cercetați și evaluați soluțiile relevante pentru Europa interoperabilă

După cum s-a menționat pe scurt mai sus, pot reprezenta **soluții pentru Europa interoperabilă** toate activele reutilizabile care fac obiectul cerințelor juridice, organizaționale, semantice sau tehnice menite să faciliteze interoperabilitatea transfrontalieră. Ca exemple, se pot menționa cadrele conceptuale, orientările, arhitecturile de referință, specificațiile tehnice, standardele, serviciile și aplicațiile, precum și componentele tehnice documentate, cum ar fi codul sursă. **Soluțiile pentru Europa interoperabilă** sunt soluții de interoperabilitate care au fost recomandate de Comitetul pentru Europa interoperabilă (preconizate în 2025).

3.5.2 Cercetați soluțiile de interoperabilitate relevante

În viitor, [Portalul Europa interoperabilă](#) (anterior denumit Joinup) va oferi acces la toate soluțiile pentru Europa interoperabilă, acestea fiind marcate corespunzător și însoțite de funcții de căutare corespunzătoare. Portalul va face și mai ușoară căutarea altor soluții relevante, inclusiv a soluțiilor cu sursă deschisă. Pe portal sunt însă deja disponibile numeroase soluții.

Portalurile naționale pot servi, de asemenea, drept puncte de intrare pentru căutarea de soluții reutilizabile care să sporească interoperabilitatea. Dacă doriți să vă informați cu privire la soluțiile care ar putea deveni relevante în viitor, luați în considerare aderarea la comunități relevante, în cadrul cărora veți găsi, de asemenea, mai multe informații și unde vă veți puteți alătura discuțiilor.

3.5.3 Evaluați și selectați soluții relevante pentru Europa interoperabilă

Atunci când evaluați soluțiile identificate și le selectați pe cele relevante, ar trebui să nu pierdeți din vedere obiectivele concrete ale evaluării identificate în prima etapă. În general, această parte a evaluării este efectuată pentru a **spori șansele de interoperabilitate** în viitor, când vor fi puse în aplicare cerințele.

O trăsătură comună soluțiilor pentru Europa interoperabilă și soluțiilor de interoperabilitate este că ambele pot fi reutilizate. Identificarea soluțiilor reutilizabile încă din faza de început a procesului poate contribui la conceperea cerințelor sau la adaptarea acestora într-un mod care să permită reutilizarea acestor soluții și, astfel, economii de costuri la momentul aplicării cerințelor.

În această etapă însă, evaluarea poate urmări agende foarte diferite, cum ar fi:

- **explorarea:** menținerea lucrurilor suficient de deschise reutilizării (de exemplu o soluție pentru Europa interoperabilă);
- **informarea:** informarea executanților, prin intermediul raportului de evaluare, cu privire la soluțiile existente care ar putea fi utilizate pentru implementare;
- **planificarea:** documentarea necesității de a crea un instrument reutilizabil.

Soluțiile enumerate într-un raport de evaluare nu sunt neapărat obligatorii pentru executanți. Ele pot ajuta însă responsabilii cu punerea în aplicare să își coordoneze și conecteze eforturile de punere în aplicare, să economisească resurse și să contribuie automat la o mai mare interoperabilitate pe tot cuprinsul UE. În acest scop, ar trebui să evaluați nu numai dacă și unde este posibilă reutilizarea, ci și, în funcție de caz, să clarificați fie care dintre soluții ar putea sau ar trebui să fie reutilizate, fie dacă trebuie concepută o nouă soluție. De asemenea, puteți contacta din nou părțile interesate dacă este posibil, pentru a vă verifica rezultatele și a obține feedback cu privire la soluțiile posibile.

3.6 Raportarea

După ce ați finalizat evaluarea implicațiilor pentru interoperabilitate și ați identificat soluții potențiale, următorul pas constă în consemnarea constatărilor și a recomandărilor într-un raport de evaluare. Acest raport reprezintă un livrabil esențial al procesului de evaluare a interoperabilității. Pe portalul Europa interoperabilă, veți putea să completați raportul pe baza informațiilor prevăzute în anexa la regulament.

Particularitățile elaborării, revizuirii și finalizării raportului sunt importante, dar nu intră în domeniul de aplicare al prezentului capitol. Pentru un ghid detaliat privind modul de structurare și compilare a raportului de evaluare a interoperabilității (inclusiv cerințele specifice privind conținutul și formatul), vă rugăm să consultați [capitolul 4](#) din prezentul ghid, unde veți găsi instrucțiuni privind crearea unui raport clar și informativ pe baza căruia să poată fi luate măsuri concrete și care să îndeplinească cerințele prevăzute în REI.

3.7 Acțiuni subsecvente

Odată finalizată evaluarea interoperabilității și elaborat raportul, cerința obligatorie de a efectua o evaluare a interoperabilității este îndeplinită. Pentru a obține însă beneficii maxime de pe urma evaluării, ar trebui să urmăriți concluziile și constatările prin formularea de recomandări, comunicarea de informații cu privire la constatări sau luarea de măsuri concrete.

Etapă acțiunilor subsecvente poate inclusiv să evidențieze noi provocări sau oportunități care nu au fost sesizate în cursul evaluării inițiale. Prin urmare, este important să păstrați flexibilitatea și să fiți gata să ajustați planul de acțiune astfel încât să reflecte rezultatele reale și noile aspecte descoperite.

Monitorizând rezultatele evaluării, organizațiile se pot asigura că evaluările interoperabilității se concretizează în îmbunătățiri relevante la nivelul furnizării serviciilor publice digitale transeuropene.

Rezumat

Acest capitol a conturat procesul cuprinzător de efectuare a unei evaluări a interoperabilității, oferind o foaie de parcurs detaliată – de la pregătirea inițială până la îmbunătățirea permanentă. Procesul descris este o abordare bazată pe cele mai bune practici, adecvată pentru proiectele complexe care necesită o evaluare aprofundată a implicațiilor în materie de interoperabilitate.

Este important să recunoaștem faptul că acest proces detaliat are rolul unui cadru ideal, care oferă o imagine completă a aspectelor pe care le-ar putea presupune o evaluare completă a interoperabilității. Înțelegem însă că nu toate proiectele sau organizațiile vor necesita o evaluare atât de amplă sau vor dispune de resursele necesare.

După cum s-a subliniat la începutul capitolului, procesul de evaluare a interoperabilității ar trebui să fie adaptat la nevoile, constrângerile și caracteristicile specifice ale organizației și proiectului dumneavoastră. Amploarea și profunzimea evaluării ar trebui să fie proporționale cu amploarea și impactul potențial al inițiativei pe care o evaluați.

Organizațiile ar trebui să aibă libertatea de a restrânge și adapta acest proces pentru a se potrivi în circumstanțele lor specifice. Acest lucru ar putea însemna concentrarea pe anumite faze mai mult decât pe altele, combinarea etapelor sau ajustarea nivelului de detaliu al analizei în funcție de resursele disponibile și de complexitatea serviciului evaluat. Secretul constă în respectarea principiilor de bază ale evaluării, asigurându-vă în același timp că procesul rămâne gestionabil și că oferă informații valoroase pentru circumstanțele dumneavoastră specifice.

În figura următoare se prezintă succint componentele unui proces care respectă bunele practici.

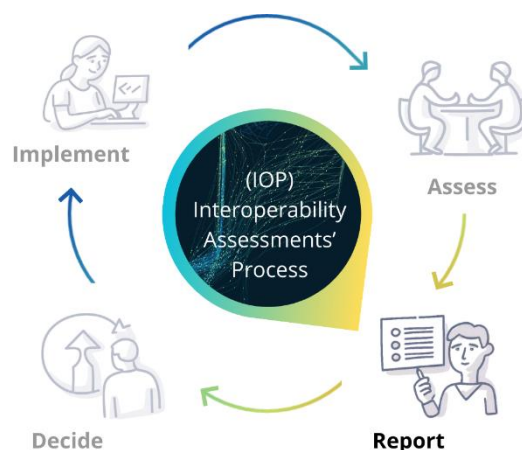
Exemplu cuprinzător al unui proces complet care respectă bunele practici

4 Cum se documentează o evaluare într-un raport cuprinzător?

Capitolul de față își propune să ofere asistență cu privire la modul de documentare a rezultatului unei evaluări a interoperabilității într-un raport cuprinzător. Raportul are o funcție importantă în ciclul de evaluare: el reprezintă o bază relevantă pentru luarea deciziilor, iar ulterior poate ajuta la punerea în aplicare servind ca bază pentru sugestii de îmbunătățire a interoperabilității transfrontaliere a serviciilor publice digitale transeuropene. Nu în ultimul rând, contribuie la monitorizarea nu doar a REI, ci eventual și a altor sisteme conexe de monitorizare a guvernării digitale.

Cerințe privind raportul de evaluare prevăzute în Regulamentul privind Europa interoperabilă

Organizațiile publice pot să decidă singure cum să organizeze procesul de evaluare, dar textul juridic al REI stabilește cerințe foarte clare pentru raportul de evaluare¹⁵, care:

1. trebuie să fie publicat cel puțin pe un site oficial;
2. trebuie să fie prelucrabil automat;
3. trebuie să prezinte rezultatul evaluării (inclusiv elementele enumerate în anexa la REI);
4. trebuie transmis, pe cale electronică, Comitetului pentru Europa interoperabilă;
5. trebuie să nu conțină informații sensibile.

Următoarele subsecțiuni explică aceste cerințe mai detaliat.

4.1 Publicarea pe un site oficial

Raportul de evaluare trebuie să fie informativ nu doar pentru factorii de decizie și executanți, ci și pentru cei care ar putea fi nevoiți să efectueze evaluări conexe în viitor. Prin urmare, el ar trebui să fie pus la dispoziția publicului pe cel puțin un site oficial. În acest caz, prin site oficial se înțelege un site web public care se află sub responsabilitatea permanentă a unei organizații publice, dar nu obligatoriu site-ul organizației care efectuează evaluarea. **Autoritățile naționale competente sunt cele care desemnează un astfel de loc public.**

Legea nu prevede nicăieri obligația de a crea un nou site web în acest scop. Raportul va fi disponibil și pe portalul Europa interoperabilă. În mod ideal, ar trebui să existe linkuri către raport pe toate site-urile accesate de obicei, în vederea căutării informațiilor respective, de către persoanele care pot beneficia de pe urma citirii raportului de evaluare. Suplimentar, raportul poate fi publicat și în alte forme (de exemplu în jurnale tipărite sau specifice).

¹⁵ A se vedea articolul 3 alineatul (2) a doua teză și considerentul 22 din REI.

4.2 Capacitatea de prelucrare automată

Formatul **prelucrabil automat** înseamnă că informațiile sunt **furnizate într-un mod care poate fi citit și înțeles cu ușurință de mașini**. Aceasta înseamnă că nu este suficient ca informațiile să fie deschise și accesibile digital. Datele prelucrabile automat respectă structuri sau formate specifice care permit sistemelor automatizate să le interpreteze fără a necesita intervenție umană.

În cazul rapoartelor de evaluare, prelucrarea automată poate fi asigurată prin utilizarea unui **sistem de metadata** corespunzător. În plus, comparabilitatea și reutilizarea datelor raportate pot fi îmbunătățite prin reutilizarea unor moduri standardizate de reprezentare a datelor (de exemplu alinierea acestora la modelele semantice corespunzătoare în curs de elaborare). În viitor, utilizarea instrumentelor oferite de Comisie va putea contribui la asigurarea capacității de prelucrare automată. Unul dintre aceste instrumente va fi un **instrument online de transmitere a raportului** direct pe portalul Europa interoperabilă. De asemenea, ar putea fi elaborată o **API împreună cu documentația aferentă** pentru a face schimb de date prelucrabile automat prin conectarea acestei API la orice server.

Rețineți că cerința de a emite raportul într-un format prelucrabil automat nu anulează obligația de a face raportul **accesibil pe un site într-un format care poate fi citit de oameni**, astfel încât oamenii să îl poată înțelege direct.

4.3 Conținutul minim al raportului

Conținutul minim al raportului este prevăzut în anexa la REI. Prezentul ghid discută doar conținutul minim și nu face referire la niciun alt element. Printre instrumentele de sprijin pentru evaluările interoperabilității, Comisia pregătește și un model de date pentru rapoartele de evaluare care urmează să fie publicate pe portalul Europa interoperabilă. Tabelul de mai jos conține câteva sugestii menite să vă ajute să publicați informațiile într-un format prelucrabil automat. După cum s-a menționat deja, acest lucru nu exclude publicarea simultană în alte formate.

Tabelul 1: Modalități de generare a unor informații prelucrabile automat

• Element	• Modele de date care pot fi utilizate
• 1. Informații generale	
• Entitatea UE sau organismul din sectorul public care furnizează raportul și alte informații relevante	• Vocabularul de bază al organizațiilor publice
• Inițiativa, proiectul sau acțiunea în cauză	• Acest element ar trebui să ajute utilizatorul să înțeleagă contextul evaluării interoperabilității. De exemplu, aici se pot include linkuri către alte site-uri oficiale pe care va fi publicată o propunere legislativă sau o procedură de ofertare. Ca exemplu, instituțiile UE pot să includă un link către portalul Spuneți ce credeți .

	Pentru resursele juridice, o soluție relevantă este Despre ELI – EUR-Lex (europa.eu).
2. Cerințe	
Serviciile publice digitale transeuropene vizate	Profilul de aplicare al vocabularului de bază al serviciilor publice
Cerințele obligatorii evaluate	- Cerințele pot fi documentate prin diferite practici (de exemplu experiențe ale utilizatorilor sau cazuri de utilizare). Acestea aduc un plus de valoare în diferite contexte (a se vedea și capitolul 3). - Un potențial punct de plecare: Vocabularul de bază al criteriilor și al dovezilor, Vocabularul de bază al evaluărilor.
Părțile interesate afectate, publice și private	- Pentru acest element, ar putea fi suficient să indicați pur și simplu categoria părților interesate, mai degrabă decât fiecare parte interesată. Instrumentele pe care Comisia le elaborează în prezent vor oferi o modalitate structurată de prezentare a acestor informații. - Ca soluție de interoperabilitate semantică, ar putea fi utilizate vocabularele controlate referitoare la entitățile publice și private (de exemplu vocabularele operaționale de bază) și o ontologie a domeniilor, cum ar fi NACE¹⁶ sau COFOG¹⁷.
Consecințele identificate asupra interoperabilității transfrontaliere	Instrumentele puse la dispoziție de Comisie vor surprinde aceste informații în funcție de nivelul de interoperabilitate, pentru a urma logica EIF.
Consecințele identificate asupra interoperabilității juridice transfrontaliere	Utilizați ca punct de plecare cadrul național de interoperabilitate sau EIF și bifați valoarea cea mai potrivită, oferind o explicație dacă este necesar (cel puțin pentru formatul care poate fi citit de om):

¹⁶ NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) este un sistem european de clasificare standard care codifică clasificările întreprinderilor.

¹⁷ Clasificarea funcțiilor administrației publice, a cărei versiune actuală a fost elaborată în 1999 de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și a fost publicată de Divizia statistică a Organizației Națiunilor Unite ca standard de clasificare a scopurilor activităților guvernamentale.

		<table border="1"> <tr><td>Benefică</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Neglijabilă</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Riscantă</td><td></td><td></td></tr> </table>	Benefică			Neglijabilă			Riscantă		
Benefică											
Neglijabilă											
Riscantă											
	Consecințele identificate asupra interoperabilității organizaționale transfrontaliere	Utilizați ca punct de plecare cadrul național de interoperabilitate sau EIF și bifați valoarea cea mai potrivită, oferind o explicație dacă este necesar (cel puțin pentru formatul care poate fi citit de om) <table border="1"> <tr><td>Benefică</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Neglijabilă</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Riscantă</td><td></td><td></td></tr> </table>	Benefică			Neglijabilă			Riscantă		
Benefică											
Neglijabilă											
Riscantă											
	Consecințele identificate asupra interoperabilității semantice transfrontaliere	Utilizați ca punct de plecare cadrul național de interoperabilitate sau EIF și bifați valoarea cea mai potrivită, oferind o explicație dacă este necesar (cel puțin pentru formatul care poate fi citit de om) <table border="1"> <tr><td>Benefică</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Neglijabilă</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Riscantă</td><td></td><td></td></tr> </table>	Benefică			Neglijabilă			Riscantă		
Benefică											
Neglijabilă											
Riscantă											
	Consecințele identificate asupra interoperabilității tehnice transfrontaliere	Utilizați ca punct de plecare cadrul național de interoperabilitate sau EIF și bifați valoarea cea mai potrivită, oferind o explicație dacă este necesar (cel puțin pentru formatul care poate fi citit de om) <table border="1"> <tr><td>Benefică</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Neglijabilă</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Riscantă</td><td></td><td></td></tr> </table>	Benefică			Neglijabilă			Riscantă		
Benefică											
Neglijabilă											
Riscantă											
3. Rezultate											
	Soluții pentru Europa interoperabilă identificate pentru utilizare	- Acestea nu sunt încă disponibile, dar sunt planificate să conțină identificatori unici, precum și linkuri către paginile relevante de pe portalul Europa interoperabilă. - Raportul ar trebui să cuprindă o listă a soluțiilor pentru Europa interoperabilă care au fost identificate ca fiind relevante în momentul punerii în aplicare a cerințelor. În cazul în care nicio soluție nu a fost evaluată ca fiind relevantă, ar trebui menționat și acest lucru.									
	Alte soluții de interoperabilitate relevante, după caz (inclusiv interfețe mașină-mașină)	Raportul ar trebui să cuprindă o listă a soluțiilor de interoperabilitate, altele decât soluțiile identificate pentru Europa interoperabilă.									

	În mod ideal, raportul ar trebui să includă linkuri către soluțiile respective publicate pe portalul Europa interoperabilă, pe portalurile naționale sau pe alte portaluri relevante.
Obstacole rămase în calea interoperabilității transfrontaliere	Raportul ar trebui să cuprindă o listă a obstacolelor detectate rămase în calea interoperabilității transfrontaliere care au legătură cu cerințele obligatorii evaluate. Informațiile structurate ar putea fi combinate cu o scurtă explicație a motivelor pentru care obstacolele nu pot fi eliminate și a măsurilor necesare pentru a le depăși.

4.4 Transmiterea către Comitetul pentru Europa interoperabilă

Datele din rapoarte nu sunt doar relevante pentru decizia aflată în pregătire și pentru executanții deciziilor de acest tip, ci reprezintă totodată date de orientare foarte interesante pentru Comitetul pentru Europa interoperabilă. Dacă rapoartele conțin date de bună calitate, acestea pot fi utilizate pentru a lua decizii informate cu privire la prioritățile viitoare (de exemplu prin intermediul Agendei pentru Europa interoperabilă).

Din acest motiv, REI impune ca rapoartele să fie trimise comitetului pe cale electronică. Rapoartele transmise prin intermediul instrumentului online destinat rapoartelor de evaluare pus la dispoziție pe [portalul Europa interoperabilă](#) vor fi considerate ca fiind trimise comitetului. Datele transmise urmează să fie folosite pentru monitorizare și să fie puse la dispoziția altor părți interesate prin intermediul portalului Europa interoperabilă. În viitor, datele ar putea fi îmbunătățite prin date bazate pe AIP pentru a furniza statistici actualizate privind evaluările (astfel cum se arată în acest exemplu din [Franța](#)).

Versiunea transmisă comitetului pe cale electronică nu trebuie să conțină informații sensibile.

4.5 Protejarea informațiilor sensibile

Înainte de a publica raportul, organizațiile publice ar trebui să se asigure că publicarea nu va compromite datele cu caracter personal, drepturile de proprietate intelectuală sau secretele comerciale protejate, ordinea publică sau securitatea. În cazul în care cerințele obligatorii vizează sisteme critice ale statelor membre, conținutul raportului ar trebui să rămână la un nivel suficient de general încât să nu conțină informații care ar putea compromite securitatea sistemelor respective (de exemplu, cerințele ar putea fi descrise la un nivel relativ înalt și formulate într-un mod care să nu compromită securitatea). O altă opțiune ar fi să se omită pur și simplu informațiile sensibile. În cazul în care simpla existență a unei cerințe reprezintă deja o informație sensibilă, raportul nu trebuie publicat în întregime, putând fi publicat în schimb cu ocultarea informației, împreună cu o explicație a temeiului juridic al acestei excluderi (de exemplu precizând motivul pentru care este considerată sensibilă). Raportul trebuie totuși să fie elaborat și transmis părților interesate printr-un mijloc securizat.

Rezumat

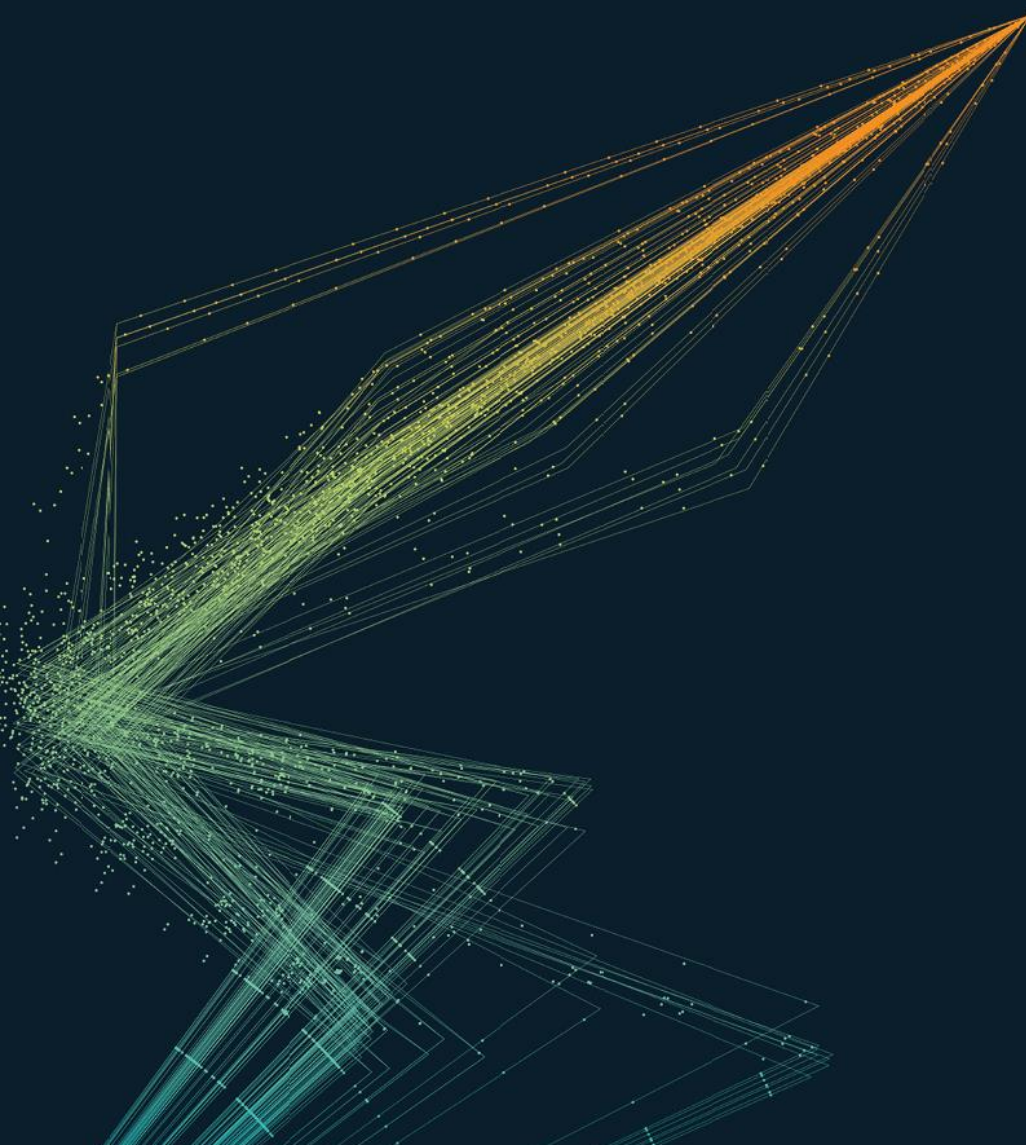
Raportul ar trebui să sintetizeze cerințele obligatorii care au fost evaluate, serviciile publice digitale transeuropene care au fost identificate, consecințele identificate asupra interoperabilității

transfrontaliere și soluțiile recomandate pentru Europa interoperabilă sau alte soluții de interoperabilitate. De asemenea, ar trebui să evidențieze eventualele obstacole rămase în calea interoperabilității care au fost identificate în cursul evaluării.

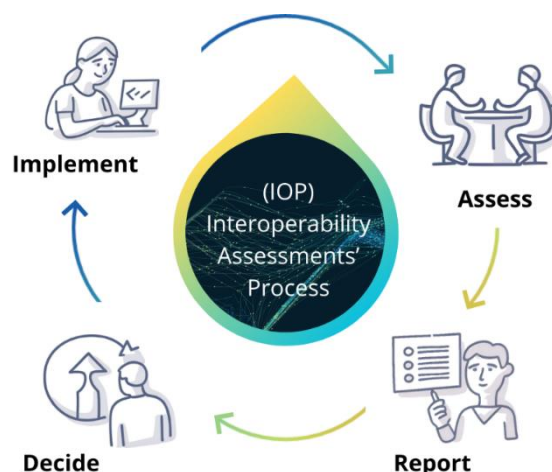
Comisia are obligația să pună la dispoziție instrumente tehnice pentru a sprijini evaluarea interoperabilității, inclusiv un instrument online pentru a facilita întocmirea raportului și publicarea acestuia pe portalul Europa interoperabilă. Toate instrumentele sunt planificate să se bazeze pe un model de date deschise derivat din lista de verificare comună pentru rapoartele privind evaluarea interoperabilității (prevăzută în anexa la regulament).

Utilizarea instrumentelor nu este obligatorie, dar este foarte recomandată, deoarece acestea vor fi integrate și în contextul mai larg al portalului Europa interoperabilă, pe care sunt publicate rapoartele, făcându-le astfel accesibile mai multor părți interesate, de exemplu organizațiilor publice, sporind astfel învățarea reciprocă și reutilizarea datelor, a conceptelor și a soluțiilor.

5 Cum se poate institui o guvernare solidă a procesului de evaluare a interoperabilității în organizația dumneavoastră?

Următorul capitol oferă sfaturi cu privire la guvernanta a diferite aspecte legate de crearea, punerea în aplicare și gestionarea evaluărilor interoperabilității pentru prima dată în cadrul unei entități a UE sau al unui organism din sectorul public. Având în vedere diversitatea structurilor și a proceselor din cadrul organizațiilor publice și varietatea subiectelor care pot fi abordate în cadrul unei evaluări a interoperabilității (chestiuni juridice, tehnice, semantice și organizaționale), prezentul capitol nu poate oferi o soluție universal valabilă, dar evidențiază câteva mesaje generale. Acestea nu au caracter obligatoriu, deoarece este UE și autoritățile naționale competente au libertatea să instituie sau să contribuie la instituirea unui regim de guvernanta în jurul proceselor de evaluare, precum și să emită orice orientări suplimentare care ar putea fi solicitate. Acest capitol va aprofunda:

1. constituirea unei guvernante riguroase pentru evaluări
2. luarea în considerare a contextului specific
3. asigurarea sustenabilității procesului și învățarea reciprocă
4. factorii (non-tehnici) care favorizează evaluările interoperabilității.

5.1 Constituirea unei guvernante riguroase

REI lasă realizarea evaluărilor interoperabilității la latitudinea administrativă a organizațiilor publice vizate. Aceasta înseamnă că entitățile care efectuează evaluări ale interoperabilității pot decide cu privire la cel mai bun proces și la particularitățile acestuia, cu condiția să respecte cerințele comune prevăzute la articolul 3 din REI.

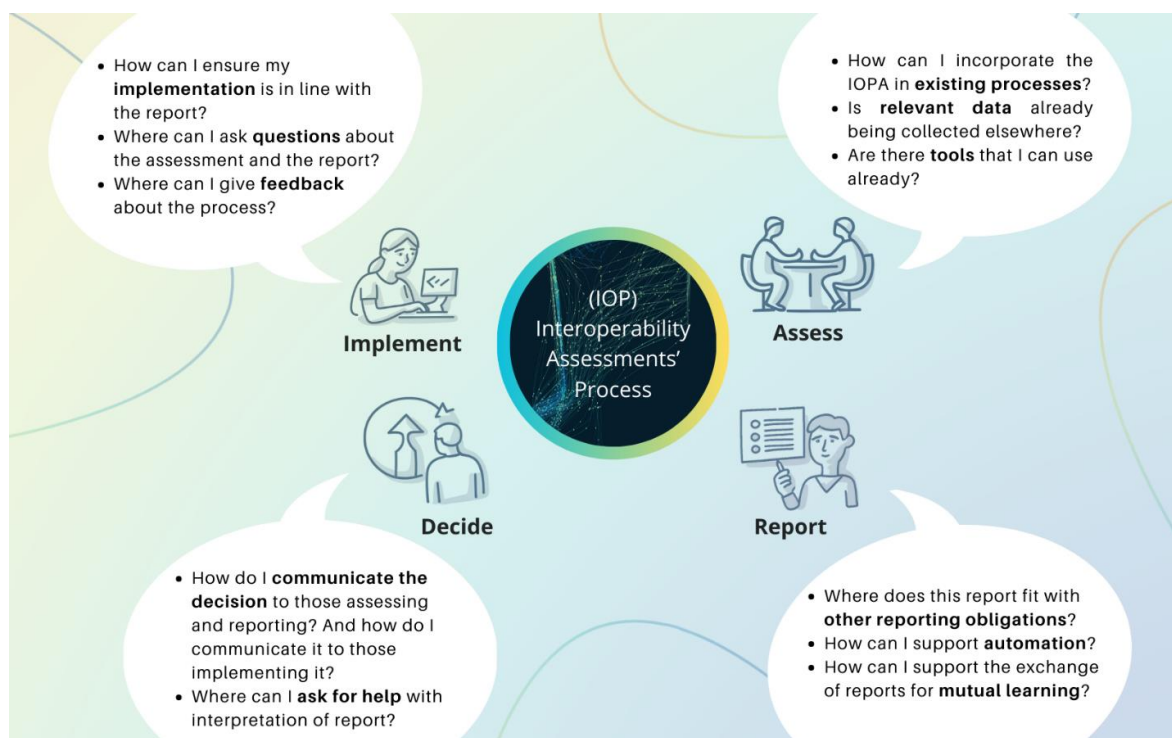
Atunci când ne gândim la guvernanta evaluărilor interoperabilității în general, este esențial să nu privim evaluarea interoperabilității ca pe un exercițiu izolat, ci ca parte a unui ecosistem mai larg în cadrul funcționării generale a unei organizații publice (care include procesele de elaborare a politicilor, procesele de evaluare și ciclul de viață al serviciilor publice digitale) și, în acest context, să o asociem cu guvernanta acestor procese și a ciclului de viață IT.

Aceasta este o parte a mentalității de elaborare a politicilor adaptate mediului digital¹⁸ – procesul de formulare a unor politici și a unei legislații adaptate mediului digital prin luarea în considerare a aspectelor digitale chiar de la începutul ciclului de politici, asigurându-se că acestea sunt pregătite pentru era digitală, adaptate exigențelor viitorului și interoperabile. De exemplu, în cazurile menționate în prezentele orientări, decalajul cultural dintre universul juridic și cel digital poate cauza costuri neașteptate la punerea în aplicare, deoarece efectele cerințelor obligatorii nu au fost analizate într-o etapă suficient de timpurie. În acest caz, abordarea de elaborare a unor politici adaptate mediului digital

¹⁸ Se pot găsi mai multe informații pe pagina [Politici adaptate mediului digital | Portalul Europa interoperabilă](#), precum și în exemplele practice menționate în capitolul 3: practicile din [Instrumentul nr. 28 din setul de instrumente pentru o mai bună legiferare al Comisiei Europene](#), [legislația adaptată mediului digital \(digst.dk\)](#) din Danemarca și [Digitalcheck: Rafinarea versiunii beta pas cu pas | DigitalService \(bund.de\)](#) din Germania.

vizează reducerea acestui decalaj, contribuind la utilizarea optimă a tehnologiilor digitale și a datelor pentru a pune în aplicare noile cerințe astfel încât să se obțină fără probleme efectul scontat.

Prin urmare, punctul de plecare ar trebui să fie integrarea evaluării interoperabilității în toate procesele existente, cum ar fi consultarea părților interesate, verificările digitale sau procesele de evaluare deja existente. Rețineți că, cu cât evaluarea este efectuată mai devreme, cu atât va fi mai ușor să rezolvați eventualele probleme de interoperabilitate transfrontalieră și, în consecință, să îmbunătățiți calitatea serviciilor afectate. Asigurați-vă așadar, la momentul definirii procesului, că evaluarea se efectuează cât mai curând posibil.

Exemple de întrebări pentru actorii din diferite etape ale procesului de evaluare a interoperabilității (EIOP) în vederea instituirii unui regim de bună guvernare pentru evaluările interoperabilității

Ar putea fi necesară și o guvernare continuă a evaluărilor individuale. Alinierea eficientă a eforturilor personalului la procesele de guvernare (cu implicarea a diferite niveluri organizaționale) poate reduce semnificativ nivelul de efort necesar. În acest scop, statele membre pot decide singure modul de alocare a resurselor interne și modul de structurare a colaborării¹⁹.

În conformitate cu articolul 17 din REI, punctul unic de contact (SPOC) al fiecărui stat membru trebuie să sprijine organismele din sectorul public din statul membru respectiv să instituie sau să adapteze procesele prin care efectuează evaluările interoperabilității. Coordonatorii în materie de interoperabilitate din cadrul entităților Uniunii au o sarcină similară (articolul 18 din REI)²⁰. Dacă nu

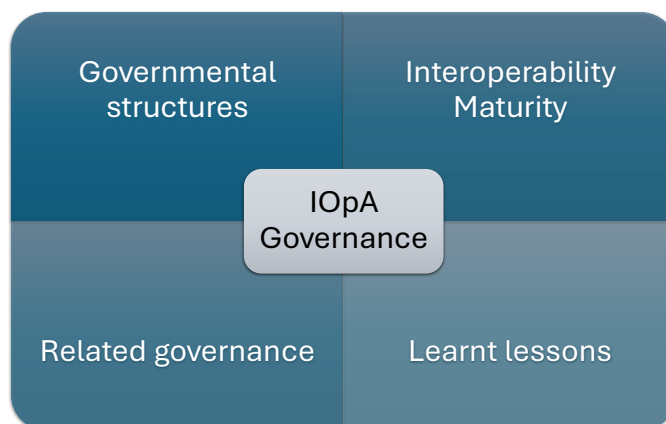
¹⁹ „Pentru a asigura eficacitatea și eficiența acestei sarcini, un stat membru poate decide cu privire la resursele interne și la colaborarea dintre organismele sale din sectorul public necesară pentru a susține realizarea respectivelor evaluări ale interoperabilității” (considerentul 16 din REI).

²⁰ „Punctul unic de contact are următoarele sarcini: [...] să sprijine organismele din sectorul public din statul membru să instituie sau să adapteze procesele prin care acestea efectuează evaluările interoperabilității menționate la articolul 3 și în anexă” (articolul 17 din REI); precum și: „Coordonatorul în materie de interoperabilitate oferă sprijin respectivei entități a Uniunii în ansamblul ei cu privire la instituirea sau adaptarea proceselor interne de punere în aplicare a evaluării interoperabilității.” (articolul 18 din REI).

sunteți siguri cum să integrați procesul de evaluare sau cu privire la guvernanță în general, luați în considerare contactarea punctului unic de contact pentru a vedea dacă dispune de informații cu privire la modul în care alte organizații publice au ales să instituie acest proces. La rândul său, Comisia intenționează să reunească bune practici, materiale de instruire și alte oportunități de schimb de informații pe portalul Europa interoperabilă.

5.2 Dependența de context

Configurația viitoare a procesului de evaluare depinde foarte mult de contextul în care urmează să fie integrat acesta. Există totuși câteva aspecte generale care trebuie avute în vedere.

5.2.1 Structurile guvernamentale

Fiecare organizație publică va trebui să integreze evaluarea interoperabilității în diferite structuri guvernamentale – unele mai centralizate, altele mai descentralizate. Mai ales în statele membre cu structură statală federală ar putea exista mai multe autorități competente, care vor trebui să colaboreze cu punctele lor unice de contact, astfel încât informațiile să poată circula neîntrerupt. Prin urmare, este important ca, la momentul instituirii proceselor în cadrul unei organizații publice, să se înțeleagă contextul guvernamental specific și să se urmeze orientările punctelor unice de contact respective sau ale coordonatorilor în materie de interoperabilitate.

5.2.2 Maturitatea din punctul de vedere al interoperabilității

Procesul de evaluare a interoperabilității este influențat și de maturitatea organizației din punctul de vedere al interoperabilității. Organizațiile cu nivel mai înalt de maturitate a interoperabilității pot necesita mai puține resurse pentru aceste evaluări, datorită strategiilor și instrumentelor existente. Prin acestea se pot număra punerea în aplicare a unor cadre naționale de interoperabilitate, strategiile informatice, arhitecturile de referință, vocabularele de bază sau procesele de consultare consacrate. Dacă au fost deja instituite procese de evaluare a interoperabilității (de exemplu, dacă utilizați instrumente pentru a evalua maturitatea serviciilor publice digitale existente din punctul de vedere al interoperabilității), analizați modul în care se pot integra aceste procese și/sau rezultatele lor în procesul de evaluare a interoperabilității. Dacă nu vă regăsiți în acest scenariu, analizați dacă puteți combina realizarea evaluărilor interoperabilității cu măsuri care să consolideze maturitatea globală a organizației dumneavoastră din punctul de vedere al interoperabilității.

5.2.3 Lecțiile învățate din cazuri anterioare

Puteți identifica în cadrul organizației dumneavoastră anumite procese care sunt deja puternic interoperabile. Indiferent dacă interoperabilitatea se aplică sau nu la nivel transfrontalier, ar trebui să vă asigurați că învățați din aceste cazuri, deoarece aceleași mecanisme ar putea fi aplicabile și altor cazuri

de utilizare. Nu contează dacă un anumit caz nu se potrivește perfect cu cazul dumneavoastră de utilizare; puteți să adaptați anumite părți ale procesului sau să examinați aceste cazuri pentru a înțelege mai bine interoperabilitatea și procesele aferente. Se pot găsi evaluări conexe și în domeniul securității informatice sau al protecției datelor, putând servi drept exemple utile.

5.2.4 Guvernanța conexă existentă

Articolul 17 alineatul (4) din REI impune statelor membre să instituie structurile de cooperare necesare la nivelul tuturor autorităților naționale implicate în punerea în aplicare a regulamentului. Acestea se pot baza pe mandatele și procesele existente. Este posibil să fie deja instituite procese de luare a anumitor decizii care prevăd obligații de natură juridică, contractuală sau tehnică pentru organizațiile publice, iar aceste procese pot face obiectul anumitor structuri și proceduri de guvernanță existente, cum ar fi evaluările impactului. Încercați să identificați locul potrivit pentru evaluarea interoperabilității în cadrul acestor procese, de exemplu prin identificarea altor evaluări relevante în vederea localizării celui mai relevant punct de intrare pentru evaluările interoperabilității și a identificării „evaluărilor-surori”. Lecțiile desprinse din evaluări similare vă pot ajuta inclusiv să stabiliți dacă este necesar să efectuați o evaluare a interoperabilității în cazul dumneavoastră sau dacă obligația a fost îndeplinită printr-o evaluare-soră sau o evaluare anterioară.

5.3 Sustenabilitate, îmbunătățire continuă și învățare reciprocă

La fel ca orice proces organizațional, procesul de evaluare a interoperabilității și guvernanța acestuia trebuie să fie sustenabile și îmbunătățite în timp. Pot fi utile în acest sens metode precum bucla OODA (observare-orientare-decizie-acțiune) sau ciclul PDSA (planificare-execuție-studiere-ajustare).

Pe măsură ce dobândiți experiență în ceea ce privește evaluările interoperabilității, acordați-vă timp pentru a reflecta și a consemna lecțiile învățate pentru întregul proces, precum și pentru etapele individuale. Ce a mers bine? Cu ce provocări v-ați confruntat? Cum pot fi îmbunătățite metodele de evaluare? Această reflecție v-ar putea determina să actualizați modul în care abordați evaluarea, astfel încât evaluările viitoare să beneficieze de experiența anterioară. Luați în considerare crearea unui document privind „lecțiile învățate” sau actualizarea ghidului intern privind evaluarea pentru a surprinde aceste informații.

În acest scop, luați în considerare și punerea în aplicare a cerinței obligatorii. Chiar dacă vă elaborați foarte precis planul general de punere în aplicare, ați putea ignora unele aspecte care ar putea, în practică, să afecteze punerea în aplicare și procesul general. Instalați mecanisme de feedback în buclă pentru a comunica aceste informații persoanelor care efectuează efectiv evaluările. Un rezultat secundar binevenit va fi acela că veți distribui responsabilitatea evaluării în ansamblu tuturor persoanelor din lanțul acestui proces. Acest lucru ar trebui să sporească motivația, iar rezultatele evaluării să aibă o calitate mai bună. Buclele de feedback reprezintă totodată baza pe care se pot aduce îmbunătățiri continue procesului și, prin urmare, ar trebui să nu se limiteze la evaluările individuale ale interoperabilității.

Organizațiile mai avansate pot folosi și metode precum bucla OODA sau ciclul PDSA. De exemplu, guvernanța evaluării interoperabilității ar putea include un mecanism de observare a implementării procesului adoptat de evaluare a interoperabilității în fiecare etapă individuală, relația dintre aceste etape diferite și o observație privind procesul general (inclusiv guvernanța acestuia). Aceste metode ar trebui examinate în permanență în vederea îmbunătățirii eficacității și a eficienței procesului de evaluare a interoperabilității.

De asemenea, este important ca bunele practici și lecțiile învățate să fie împărtășite și altor organizații. Interoperabilitatea este un demers colectiv, iar schimbul de cunoștințe poate accelera îmbunătățirile în întregul sector public al UE. Analizați posibilitatea de a contribui la comunitatea Europei interoperabile²¹ sau de a implica în schimburi colegiale cu alte administrații publice. Punctele unice de contact și coordonatorii în materie de interoperabilitate de la nivel național și de la nivelul UE pot juca un rol de facilitare (în special în structurile guvernamentale mai mari, care includ mai multe autorități competente).

5.4 Factori favorizanți (non-tehnici)

Unele măsuri cu caracter mai general pot fi de asemenea relevante pentru realizarea evaluărilor interoperabilității.

5.4.1 Cultura organizațională

Dimensiunea culturală a organizațiilor reprezintă la rândul ei un aspect esențial pentru dezvoltarea interoperabilității. Interoperabilitatea înseamnă a lucra împreună, eliminând gândirea compartimentată nu doar la nivel tehnic, ci și la nivel organizațional. Este necesară o anumită mentalitate pentru a recunoaște valoarea interoperabilității. În acest sens, evaluările interoperabilității sunt mai mult decât un proces tehnic, deoarece pot fi esențiale în determinarea unor schimbări organizaționale. Prin aceste evaluări, organizațiile dobândesc o înțelegere mai profundă a modului în care interacționează diferitele sisteme și pot lua decizii mai bine fundamentate nu numai cu privire la evoluțiile IT, ci și cu privire la evoluțiile politicilor în general. Prin urmare, ar trebui ca atunci când analizați modul de efectuare a unei evaluări a interoperabilității să țineți seama și de mentalitatea organizației dumneavoastră, precum și de măsura în care membrii săi sunt conștienți de considerentele de interoperabilitate și deschiși față de acestea.

5.4.2 Competențe pentru evaluările interoperabilității

Efectuarea evaluărilor interoperabilității necesită competențe specifice care ar trebui să fie disponibile în cadrul echipelor care vor efectua evaluările specifice. În general, recomandăm să aveți echipe multidisciplinare, deoarece evaluările ar putea atrage atenția asupra unor probleme din domenii diferite – de la chestiuni de politică la chestiuni informatice sau juridice²². O echipă multidisciplinară este formată din persoane cu expertiză variată, care lucrează în mod colectiv la sarcinile atribuite. Ea poate fi alcătuită din experți în subiectul respectiv (de exemplu sănătate, impozitare sau educație), responsabili cu elaborarea de acte legislative, responsabili cu proiectarea de servicii, specialiști în norme comerciale etc. Ca punct de pornire pentru stabilirea profilurilor de care ați putea avea nevoie, puteți analiza diferitele dimensiuni ale interoperabilității (juridică, organizațională, semantică și tehnică).

²¹ Pe portalul Europa interoperabilă se vor publica din ce în ce mai multe informații privind comunitatea.

²² Pentru inspirație, a se vedea [documentul tematic privind echipele multidisciplinare](#).

Organizațiilor publice mai mici le-ar putea fi dificil să găsească experții potriviți. Prin urmare, este important ca ele să planifice măsuri de sprijin flexibile, care ar putea merge până la delegarea efectuării evaluărilor interoperabilității. Delegarea nu implică însă transferarea responsabilității juridice.

5.4.3 Explorarea posibilităților de reutilizare și automatizare

Asigurați-vă, de asemenea, că adunați doar date relevante pentru evaluarea interoperabilității, pentru a reduce la minimum efortul și resursele de prelucrare a datelor. Asigurați-vă că datele colectate pot fi refolosite cât mai mult posibil pentru evaluări și procese conexe.

Reutilizați cât mai mult posibil instrumentele puse la dispoziție de Comisie pentru automatizarea acestor sarcini. Aduceți-le completări acolo unde este necesar, pentru a maximiza automatizarea obținută.

Rezumat

Pentru a valorifica pe deplin valoarea evaluărilor interoperabilității, este necesar să instituiți un regim de guvernare riguros pentru întregul proces. Acesta ar trebui să se bazeze pe integrarea evaluărilor în procesele existente (indiferent dacă acestea sunt consacrate și evidente sau dacă sunt necesare câteva cercetări). Punctul unic de contact dintr-un stat membru sau coordonatorul în materie de interoperabilitate dintr-o entitate a UE poate facilita schimbul de cunoștințe cu alte organizații publice care instituie astfel de procese la rândul lor.

Este important să țineți seama de contextul în care au loc aceste evaluări, deoarece structura guvernamentală, procesele de guvernare existente care sunt legate de evaluări sau cazurile de utilizare existente ar putea oferi informații valoroase, precum și posibilități de reutilizare. De asemenea, este recomandabil să aveți în vedere cultura organizațională în care va avea loc evaluarea, precum și competențele existente.

6 Alte resurse și dezvoltarea prezentelor orientări

Prezentele orientări au rolul unui prim punct de plecare în ceea ce privește evaluările interoperabilității. Unele dintre resursele suplimentare sunt deja disponibile; altele sunt în curs de dezvoltare sau vor fi dezvoltate în lunile următoare. Capitolul de față oferă o scurtă prezentare generală a resurselor disponibile și viitoare și se încheie cu o scurtă prezentare a dezvoltării viitoare a orientărilor.

6.1 Resurse existente

[Portalul Europa interoperabilă](#)

Portalul Europa interoperabilă este punctul central pentru schimbul de cunoștințe, atât legate de REI în general, cât și legate de subiecte specifice (de exemplu evaluări ale interoperabilității și chiar soluții individuale de interoperabilitate).

EIF

[Cadru european de interoperabilitate](#) este documentul de orientare privind interoperabilitatea serviciilor publice în UE. O caracteristică fundamentală a EIF este aceea că definește interoperabilitatea nu doar ca pe o chestiune tehnică, ci ca pe o chestiune formată din patru dimensiuni (juridică, organizațională, semantică și tehnică). EIF formulează 47 de recomandări în jurul a 12 principii, iar în viitor se va dezvolta sub conducerea Comitetului pentru Europa interoperabilă.

La următorul link poate fi urmărită o scurtă prezentare generală: [Noul Cadru european de interoperabilitate \(youtube.com\)](#)

Setul de instrumente EIF

[Setul de instrumente EIF](#) a fost conceput pentru a oferi orientări administrațiilor publice naționale și pentru a le dota cu instrumentele de care au nevoie pentru a-și alinia cadrele naționale de interoperabilitate la EIF, cu scopul de a promova interoperabilitatea la nivel național și la nivelul UE. Puteți găsi, de asemenea, [soluții](#) grupate în jurul anumitor principii.

[Orientările privind o mai bună legiferare și setul de instrumente pentru o mai bună legiferare](#)

Orientările privind o mai bună legiferare stabilesc principiile pe care Comisia le aplică atunci când pregătește noi inițiative și propuneri, precum și atunci când gestionează și evaluează legislația existentă. Orientările, care se aplică fiecărei etape a ciclului legislativ, sunt însoțite de setul de instrumente pentru o mai bună legiferare, care pune în practică orientările și prezintă îndrumări, sfaturi și bune practici.

[Academia Europa interoperabilă](#)

Academia Europa interoperabilă (Academia IOPEU) este o inițiativă educațională promovată de Comisie. Principalul său obiectiv este de a stimula competențele digitale avansate ale administrațiilor publice în domeniul interoperabilității. În acest scop, academia oferă cursuri online deschise și în masă (MOOC) cu program flexibil (inclusiv cursuri privind interoperabilitatea în general, cursuri privind EIF și cursuri privind arhitectura europeană de referință a interoperabilității).

6.2 Instrumente viitoare

Instrumentele online puse la dispoziție de Comisie, care urmează să fie utilizate voluntar, pot contribui la efectuarea evaluării interoperabilității și la elaborarea și publicarea raportului corespunzător.

Utilizarea instrumentelor Comisiei este foarte recomandată, deoarece acestea vor fi integrate și în contextul mai larg al portalului Europa interoperabilă, pe care sunt publicate rapoartele, făcându-le astfel accesibile mai multor părți interesate, de exemplu organizațiilor publice, sporind astfel învățarea reciprocă și reutilizarea datelor, a conceptelor și a soluțiilor. Dacă doriți să contribuiți la dezvoltarea acestor instrumente prin împărtășirea experienței și a ideilor dumneavoastră, aveți opțiunea de a participa la atelierele promovate pe portalul Europa interoperabilă (de exemplu la [reuniunile grupului de utilizatori al portalului Europa interoperabilă](#)).

6.3 Dezvoltarea viitoare a orientărilor

Prezenta ediție a orientărilor este menită să vă ghideze nu numai în procesul de efectuare a evaluărilor propriu-zise, ci și în demersul de instituire a proceselor de evaluare și de includere a acestora în cadrul proceselor existente. Evaluările nu au devenit încă obligatorii, deci nu putem descrie cu certitudine modul în care vor arăta aceste procese în cazul dumneavoastră specific. Prin urmare, orientările vor continua să evolueze, adaptându-se la noile circumstanțe de după intrarea în vigoare a obligativității evaluărilor – cu alte cuvinte, după ce vor fi efectuate primele evaluări și vom putea afla mai multe despre ele din rapoartele dumneavoastră. Vă încurajăm așadar să documentați experiența dumneavoastră în ceea ce privește nu numai respectarea orientărilor, ci și punerea lor în aplicare, și să ne transmiteți feedback în acest sens. Puteți face acest lucru accesând [colecția noastră de pe portalul Europa interoperabilă](#), unde veți găsi întotdeauna cea mai recentă versiune a orientărilor, precum și informații suplimentare utile, și unde veți putea participa la dezbateri cu alți practicieni.

Experiența dumneavoastră, împreună cu feedbackul primit de la Comitetul pentru Europa interoperabilă și de la grupurile sale de lucru, ne va ajuta să elaborăm următoarea ediție a prezentelor orientări. Evaluările pot varia foarte mult ca sferă de cuprindere și ca obiective, iar orientările ar trebui să reflecte practicile actuale. Prin urmare, orientările vor fi revizuite frecvent, astfel încât să rămână cât mai relevante și mai utile posibil.

@InteroperableEU

Join the Interoperable Europe
LinkedIn group

@InteroperableEurope

Subscribe to
the interoperable newsletter
europe